॥ श्रीमते रामानुज नमः ॥

સુંદર દેવ છબી સહિત.

રામ રસ-ગુટીકા.

ભાગ ૧-૨.

રામભજનો.

સંશોધક,

શાસ્ત્રી મણીરામ નાથજી.

અમદાવાદ.

પ્રસિદ્ધ કરનાર,

પટેલ રામલાલ હરીલાલ.

શાહપુર ગોઝારીયાની પોળ—અમદાવાદ.

મૂલ્ય ૦-૨-૦.

શ્રી રામરસના ગ્રાહકોને ભેટ.

॥ श्रीमते रामानुज नमः ॥

રામ-રસ ગુટીકા.

ભાગ ૧-૨.

દોહરો.

વારી મથે વરૂ હોય, ગૃત સીકતાતે વરૂ તેલ;
બીનુ હરી ભજન ન ભવ તરીએ, એ સીધ્ધાંત આપેલ.

શ્રી રણછોડરાય મહારાજની કૃપાથી

સંશોધક,

શાખી મણીરામ નાથજી.
અમદાવાદ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
પટેલ રામલાલ હરીલાલ.
શાહપુર ગોઝારીયાની પોળ—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૧૦૦૦.

રામનવમી.

સંવત ૧૯૭૨. સને ૧૯૧૬.

મુલ્ય ૦—૨—૦.

શ્રી "સત્યનારાયણ" પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં પટેલ મોતીલાલ
કાળીદાસે છાપ્યો. ઠે૦ પાનાભાઈની વાડીમાં
અમદાવાદ.

રામ-રસ ગુટીકા.

ભાગ ૧ લો.

શ્લોકાઃ-વામાંકે ચ વિભાતિ ભુધરસુતા દેવાપગા મસ્તકે ભાલે બાલવિધુર્ગલે ચ ગરલં યસ્યોરસિ વ્યાલરાટ્ ॥ સોડયં-ભુતિવિભુષણઃ સુરવરઃ સર્વાધિપઃ સર્વદા સર્વઃ સર્વગતઃ શિવઃ શશિનિભઃ શ્રીશંકરઃપાતુ મામ ॥ ૧ ॥ નીલામ્બુજ શ્યામલકોમલાંગ સીતાસમારોપિતવામભાગમ્, પાણૌ મહા-સાયકચારૂચાપં નમામિ રામં રઘુવંશનાથમ્ ॥ ૨ ॥

સવૈયો.

જો ફલ કોટિ યજ્ઞ કિયે અરૂ જો ફલ મકર પ્રયાગ અન્યાયે,
જો ફલ યોગ અખંડ કરે અરૂ જો ફલ પૂરણ નેમ નિભાયે.
જો ફલ ધામનકે પરસે પુનિ જો ફલ ક્ષેત્રનુ વાસ બસાયે;
જો ફલદાન અમાત્ર કિયે ઇક સોય હેરામ કથા ફલ પાવે.
છાંડી વૃથા બકવાદ સબે નીશ્ચે કરી કે નીત ચીત લગાવે,
ભક્તિ સમેત ભલી વિધિ સૌ કરી પુજન પુસ્તક શીશ ચઢાવે.
ઉચ્છવસો કરલે કરી આરતિ પુષ્પ સહુ દિસિમે બરસાવે,
પાવે તિહુપુરકી પ્રભુતા તુલસીકૃત રામ ચરિત્ર જો ગાવે.

નો વરણ્યોન ગયો વલમીક સો જાન્યો નહી સનકાદીય થારે.
કાગભુશંડી હિકે બ્રમ ભો હિય સંભુ ઉમાહુ બતાયો અથાહે.
શ્રીરઘુવીર કૃપા હુલસી મતિસો તુલસીહુ કછુક કથા હે,
તાકી પ્રશંસા ભટ્ટ કરૈ કિમિ ચીંટીકિ પાવૈ સમુદ્રકી થાહે.

(ધ્રુપદ તથા ગોડી.)

શ્રી રામ નામ પરવારી. (૨)
ઓરનકું તો ઓર ભરૂસા, મ્હોકું તો આશ તિહારી. શ્રી.
જટા મુગટ સીર છત્ર બીરાજે, લક્ષમણ અરૂ સીતારી. શ્રી.
એકીસરસે તાડીકા મારી, ગૌતમ નારી ઉગારી. શ્રી.
પક્ષી જટાયુ મોક્ષ પઠાયો, ઔરન સવરી તારી. શ્રી.
સુગ્રીવકુ તો અભય કીયાહે, વાલી વાનર મારી. શ્રી.
શ્વેતબીંદુરામેશ્વર સ્થાપે, પાજબંધી હે સારી. શ્રી.
વીભીષણકુ રાજ દીયા હે, દસ શીષ પલમેં સંહારી. શ્રી.
સખી મણી પ્રભુ તુમ્હરે મીલનકુ, ચરણ કમલ બલીહારી. શ્રી.

जन्ममहोत्सव.

છં૦–ભયે પ્રકટ કૃપાલા દીનદયાલા, કૌશલ્યા હિતકારી,
હર્ષિત મહતારી મુનિમનહારી, અદ્ભુત રૂપ નિહારી;
લોચન અભિરામા તનુઘનશ્યામા, નિજ આયુધ ભુજચારી,
ભુષણબનમાલા નયનબિશાલા, શોભાસિંધુ ખરારી.
કહ દુહુ કરજોરી અસ્તુતોરી, કેહિબિધ કરૌં અનન્તા,
માયાગુણજ્ઞાનાતીત અમાના, વેદપુરાણ ભનંતા;
કરૂણાસુખસાગર સબગુણઆગર, જેહિંગાવહિશ્રુતિસંતા.
સો મમ હિતલાગી જનઅનુરાગી, પ્રગટ ભયે શ્રીકંતા,
બ્રહ્માંડનિકાયા નિર્મિતમાયા, રોમરોમપ્રતિ બેદ કહૈ.
મમ ઉર સો બાસી યહ ઉપહાસી, સુનત ધીરમતિ થિરન રહૈ.
ઉપજા જબ જ્ઞાના પ્રભુ મુસકાના ચરિતબહુત વિધિ કીન્હ ચહૈ,
કહિ કથા સુનાઇ માતુ બુઝાઇ જેહિપ્રકાર શુત પ્રેમ લહૈ,
માતા પુની બોલી સો મતી ડોલી. તજહુ તાત યહ રૂપા,
કીજૈ શિશુલીલા અતી પ્રિયશીલા. યહ સુખ પરમઅનુપા.
સુનિ વચન સુજાના રોદન ઠાના, હોય બાલક સુર ભુપા,
યહ ચરિત જેગાવહી હરીપદ પાવહિ, તે ન પરૈં ભવકુપા.

દો૦–વિપ્રધેનુસુરસંતહિત, લીન્હ મનુજ અવતાર,
નિજ ઇચ્છાનિર્મિત તનુ, માયાગુણ ગોપાર.

સુનિશિશુરૂદન પરમપ્રિય વાની॥સમ્ભ્રમ ચલિઆઇ સબ રાની,
હર્ષિત જહાં તહાં ધાઇ દાસી ॥ આનંદમગ્ન સકલ પુરવાસી.
દશરથ પુત્ર જનમ સુનિ કાના ॥ માનહુ બ્રહ્માનન્દ સમાના,

પરમ પ્રેમ મન પુલક શરીરા ॥ ચાહત ઉઠન કરત મતિ ધીરા.
જાકર નામ સુનત શુભ હોઈ ॥ મોરે ગૃહ આવા પ્રભુ સોઈ,
પરમાનન્દ પૂરિ મન રાજા ॥ કહા બુલાઇ બજાવહુ બાજા.
ગુરૂ વસિષ્ટ કહં ગયઉ હંકારા ॥ આયે દ્વિજનસહિતનૃપદ્વારા,
અનુપમ બાલક દેખિન જાઇ ॥ રૂપરાશિગુણ કહિ ન સિરાઈ.

દોહ—તબ નાંદી મુખ શ્રાદ્ધ કરિ, જાતકર્મ સબ કીન્હ;
હાટક ધેનુ બસન મણિ, નૃપ વિપ્રનકહં દીન્હ.

ધ્વજ પતાક તોરણ પુર છાવા ॥ કહિ ન જાય જેહિ ભાંતિબનાવા
સુમનવૃષ્ટિ આકાશતે હોઇ ॥ બ્રહ્માનંદમગન સબ કોઇ.
વૃન્દ વૃન્દ સબ ચલી લુગાઈ ॥ સહજ શૃંગાર કિયે ઉઠિ ધાઈ,
કનકકલશ મંગલ ભરિ થારા ॥ ગાવત પૈઠહિ ભૂપ દુઆરા.
કરિ આરતી નિછાવરિ કરહીં ॥ બારબાર શિશુચરણન પરહીં,
માગધ સૂતબંદિગુણનાયક ॥ પાવન ગુણ ગાવહિં રઘુનાયક.
સર્બસ દાન દીન્હ સબકાહુ ॥ જેહિ પાવા રાખા નહિં તાહુ,
મૃગમદ—ચન્દન કુમકુમકીચા ॥ મચી સકલ બીથિન બિચબીચ.

દોહ—ગૃહ ગૃહ બાજ બધાવ શુભ, પ્રગટ ભયે સુખકન્દ;
હર્ષવંત સબ જહં તહં, નગરનારિ નર વૃન્દ.

કૈકય સુતા સુમિત્રા દોઉ ॥ સુન્દરસુત જન્મત ભઇ સોઊ,
વહસુખ સમ્પતિ સમયસમાજા ॥ કહિ નસકૈં શારદઅહિરાજા.
અવધપુરી સોહે ઇહિ ભાંતી ॥ પ્રભુહિં મિલન આઇ જનુરાતી,

દેખિબાનુજનુમનસકુચાની ॥ તદપિ બની સન્ધ્યા અનુમાની
અગરધુપજનુબહુઅંધિયારી ॥ ઉડૈ અબીર મનહું અરૂણારી,
મન્દિરમણિસમૂહ જનુ તારા ॥ નૃપગૃહ કલશ સો ઇંદુ ઉદારા.
ભવનવેદધુનિઅતિમૃદુબાની ॥ જનુખગમુખર સમયસુખસાની
કૌતુક દેખિ પતગ ભુલાના ॥ એકમાસ તેહિ જાત ન જાના.

દો૦–માસદીવસકા દિવસ ભા, મર્મ ન જાને કોઇ;
રથ સમેત રવી થા રે, નીશા કૌનબિધિ હોઇ.

યહ રહસ્ય કાહુ નહીં જાના ॥ દીનમણી ચલે કરત ગુણગાના,
દેખિ મહોત્સવ સુરમુનિનાગા ॥ ચલે ભવન વર્ણત નિજભાગા,
ઔરૌ એક કહૌં નિજ ચોરી ॥ સુનુગિરિજાઅતિ દૃઢમતિતોરી.
કાકભુશુણ્ડિસંગ હમ દોઉ ॥ મનુજરૂપ જાને નહિં કોઉ,
પરમાનન્દ પ્રેમ–સુખ ફૂલે ॥ બીથિન ફિરહિં મગ્નમનભૂલે.
યહ સબચરિત જાન પૈ સોઈ ॥ કૃપા રામકી જાપર હોઈ,
તેહિઅવસરજોજેહિબિધિઆવા ॥ દીન્હભૂપજો જેહિ મન ભાવા
ગજ રથ તુરગ હેમ ગો હીરા ॥ દીન્હે નૃપ નાનાબિધ ચીરા,

દો૦–મન સંતોષે સબનકે, જહં તહં દેહીં અશીશ
સકલતનય ચીરજીવહુ, તુલસીદાસકે ઇશ.

કછુકદિવસ બીતે યહિભાંતી ॥ જાત ન જાનહિં દિન અરૂરાતી.
નામકરણકર અવસર જાની ॥ ભૂપ બોલિ પઠયે મુનિજ્ઞાની,
કરિ પૂજા ભૂપતિ અસ ભાષા ॥ ધરિય નામ જો મુનિગુનિરાખા.

ઇનકે નામ અનેક અનૂપા ॥ મૈં નૃપ કહુબ સ્વમતિઅનુરૂપા
જો આનન્દસિન્ધુ સુખરાશી ॥ શીકરતે ત્રૈલોકયસુપાશી,
સો સુખધામ રામ અસ નામા ॥ અખિલ લોકદાયક વિશ્રામા.
વિશ્વ ભરણ પોષણ કર જોઇ ॥ તાકર નામ ભરત અસહોઈ,
જાકે સુમિરણતે રિપુનાશા ॥ નામ શત્રુહન વેદપ્રકાશા.

દોહ૦—લક્ષણધામ રામપ્રીય, સકલજગત આધાર;
ગુરૂ બસીષ્ઠતેહિં રાખેઉ, લક્ષ્મણ નામ ઉદાર.

ધરે નામ ગુરૂ હૃદય બિચારી ॥ વેદતત્વ નૃપ તવ સુત ચારી,
મુનિજનધન સર્વસ શિવપ્રાના ॥ બાલકેલિરસતેહિં સુખમાના.
બારહિંતેનિજહિત પતિજાની ॥ લક્ષ્મણરામ ચરણ રતિમાની,
ભરત શત્રુહન દોનોં ભાઇ ॥ પ્રભુસેવક જસ પ્રીતિ બડાઈ.
શ્યામ ગૌરસુન્દર દોઉ જોરી ॥ નિરખહિં છબિજનનીતૃણતોરી,
ચારેઊ શીલ–રૂપ ગુણધામા ॥ તદપિ અધિક સુખસાગરરામા.
હૃદય અનુગ્રહ ઇન્દુપ્રકાસા ॥ સૂચિતકિરણ મનોહર હાસા,
કબહું ઉછંગ બકહુવર પાલન ॥ માતુદુલારહિં કહિ પ્રિયલાલન.

દોહ૦—વ્યાપક બ્રહ્મ નીરંજન, નીર્ગુણ બીગતબીનોદ.
સો અજ પ્રેમભક્તિવશ, કૌશલ્યાકી ગોદ.

કામકોટિછબિ શ્યામશરીરા ॥ નીલકંજ બારિદ ગંભીરા,
અરૂણચરણપંકજ નખજોતી ॥ કમલદલન બૈઠે જનુ મોતી.
રેખકુલિશધ્વજ અંકુશ સોહૈ ॥ નૂપુરધુનિ સુનિ મુનિમનમોહૈ,

કટિકિંકિણી ઉદર ત્રય રેખા ।। નાભિ ગંભીરજાનુ જેહિ દેખા.
ભુજ બિશાલ ભૂષણયુત ભૂરી ।। હિય હરિ નખ શોભાઅતિરૂરી,
ઉર મણિહારપદિકકી શોભા ।। વિપ્રચરણ દેખત મનલોભા.
કમ્બુકંઠ અતિચિબુક સુહાઈ ।। આનન અમિત મદનછબિછાઈ,
દુઇ દુઇ દશન અધર અરૂણારે ।। નાસા તિલક કો વર્ણે પારે.
સુન્દર શ્રવણ સુચારૂ કપોલા ।। અતિપ્રિયમધુર સુતોતરિબોલા,
નીલકમલદોઉનયનબિશાલા ।। વિકટ ભ્રુકુટિલટકતિબરમાલા.
ચિક્કણકચ કુંચિતગભુંઆરે ।। બહુપ્રકાર રચિ માત સંવારે,
પીત ઝુંગલિયાતનુ પહિરાયે ।। જાનુપાણિબિચરત મહિભાયે.
રૂપસકહિંનહિંકહિ શ્રતિશેષા ।। સોજાને સપનેહું જિન્હ દેષા,

દો૦-સુખસન્દોહ મોહપર, જ્ઞાન ગીરા ગોતિત.
દંપતિ પરમપ્રેમવશ, કરી શીશુચરીત પુનીત,

યહિબિધિરામજગતપિતુમાતા ।। કોશલપુરબસિન સુખદાતા ।।
જિનરઘુનાથચરણ રતિમાની ।। તિનકી યહગત્તિ પ્રગટભવાની
રઘુપતિબિમુખયત્ન કર કોરી ।। કવન સકે ભવબન્ધન છોરી,
જીવ ચરાચર બશ કરી રાષે ।। સો માયા પ્રભુસોં ભય ભાષે.
ભૃકુટિબિલાસ નચાવૈ તાહી ।। અસપ્રભુછાંડિભજીયકહુકાહી,
મન ક્રમ બચનછાંડિચતુરાઈ ।। ભજતહિ કૃપા કરૈં રઘુરાઇ.
યહિબિધિશિશુબિનોદપ્રભુકીન્હાસકલનગરબાસિનહસુખદીન્હા,

લૈ ઉછંગ કબહું હુલરાવૈં ॥ કબહું પાલને ઘાલી ઝુલાવૈં.

દો૦—પ્રેમમગ્ન કૌશલસુતા, નીશદીન જાત ન જાન;
સુતસનેહબશમાતુ સબ, બાલચરીત કર ગાન.

એકવાર જનની અન્હવાયે ॥ કરિ સિંગાર પલંગ પૌઢાયોના,
નિજકુલ ઈષ્ટદેવ ભગવાના ॥ પૂજા હેતુ કીન્હ પકવાના.
કરિ પૂજા નૈવેદ્ય ચઢાવા ॥ આપુ ગઈ જહં પાક બનાવા,
બહુરિ માતુ તહાં ચલિઆઈ ॥ ભોજન કરતદીખ રઘુરાઈ.
ગઈજનનીશિશુપહંભયભીતા ॥ દેખ બાલક સયન પુનીતા,
બહુરિ આઈ દેખા સુત સોઈ ॥ હૃદય કંપ મન ધીર ન હોઈ.
ઇહાં ઉહાંદુઇ બાલક દેખા ॥ મતિ ભ્રમમોરિકી આન વિશેષા,
દેખિ રામજનની અકુલાની ॥ પ્રભુ હંસિ દીનમધુર મુસુકાની

દો૦—દીખરાવા માતહીં નીજ, અદ્ભુત રૂપ અખંડ;
રોમરોમપ્રતિ રાજહીં, કોટી કોટી બ્રહ્માંડ.

અગણિતરવિશશિશિવચતુરાનન । બહુગિરિસરિતસિંધુમહિકાનન
કાલ કર્મ ગુણ દોષ સુભાઉ ॥ સો દેખા જો સુના ન કાઉ.
દેખી માયા સબબિધિ ગાઢી ॥ અતિસભીત જોરે કર ઠાઢી,
દેખા જીવ નચાવે જાહી ॥ દેખી ભક્તિ જો છોરૈ તાહી.
તનુપુલકિતમુખવચનનઆવા ॥ નયન મૂંદિચરણન શિર નાવા,
વિસ્મયવંત દેખિ મહતારી ॥ ભયે બહુરિ શિશુરૂપ ખરારી.

અસ્તુતિકરિ ન જાયભય માના ॥ જગતપિતામૈં સુતકરિ જાના
હરિજનનિહિં બહુબિધિસમુઝાઈ ॥ યહજનિકતહું કહસિસુનુમાઈ

દો૦—બારબાર કૌશલ્યા, બીનય કરૈ કરજોરી;
અબ જની કબહૂં બ્યાપહૂ, પ્રભુ મોહી માયા તોરી.

બાલચરિત હરિ બહુબિધિ કીન્હા ॥ અતિઅનંદદાસનકહં દીન્હા.
કછુક કાલ બીતે સબ ભાઈ ॥ બડે ભયે પરિજનસુખદાઇ.
ચુડાકરણ કીન્હ ગુરૂ આઇ ॥ વિપ્ર દક્ષિણા પુનિ બહુ પાઇ,
પરમ મનોહર ચરિત અપારા ॥ કરત ફીરત ચારિઉ સુકુમારા.
મન ક્રમ વચન અગોચર જોઈ ॥ દશરથઅજીરબિચરપ્રભુસોઇ,
ભોજન કરત બુલાવત રાજા ॥ નહિંઆવહિંતજીબાલસમાજા.
કૌસલ્યા જબ બોલન જાઈ ॥ ઠુમકિ ઠુમકિ પ્રભુચલહિંપરાઇ,
નિગમ નેતિશિવ અન્તનપાવા ॥ તાહિ ધરૈ જનની હઠિ ધાવા.
ધુસર ધુરિભરે તનુ આયે ॥ ભૂપતિ બિહંસિ ગોદ બૈઠાયે,

દો૦—ભોજન કરત ચપલચીત, ઇત ઉત અવસર પાઇ;
ભાજી ચલે કીલકાતમુખ, દધી ઓદન લપટાઇ.

બાલચરિત અતિસરલ સુહાયેં ॥ શારદ શેષ શંભુ શ્રુતિગાયે.
જીનકરમનઈનસનનહિંરાતા ॥ તે જગવંચિત કિયે બિધાતા,
ભયે કુમારજબહિં સબભ્રાતા ॥ દીન્હ જનેઊ ગુરૂ પિતુ માતા.
ગુરૂગૃહ ગયે પઢન રઘુરાઈ ॥ અલ્પકાલ વિદ્યા સબ પાઇ,
જાકી સહજશ્વાસ શ્રુતિ ચારી ॥ સોહરિ પઢ યહ કૌતુક ભારી.

વિદ્યાવિનયનિપુણ ગુણશીલા ॥ ખેલહિં ખેલ સકલનૃપ લીલા,
કરતલબાણ ધનુષઅતિ સોહા ॥ દેખત રૂપ ચરાચર મોહા.
જીનવીથિનવિહરહિં સબભાઇ ॥ થકિતહોહિં સબલોગ લુગાઇ,

દો૦—કોશલપુરવાસી નર, નારિ વૃદ્ધ અરૂ બાલ;
પ્રાણહુંતે પ્રીય લાગહીં, સબકહં રામ કૃપાલ.

બન્ધુ સખાસબલેહિં બુલાઇ ॥ વન મૃગયા નિતખેલહિં જાઇ.
પાવનમૃગમારહિં જીયજાની ॥ દિનપ્રતિનૃપહિં દેખાવહિં આની,
જો મૃગ રામબાણકે મારે ॥ તે તનુ તજી સુરલોક સિધારે.
અનુજસખાસંગભોજનકરહીં ॥ માતુપિતાઆજ્ઞા અનુસરહી,
જેહિવિધિસુખીહોઈપુરલોગા ॥ કરહિં કૃપાનિધિ સોઈસંયોગા
વેદપુરાણ સુનહિં મન લાઈ ॥ આપુકહહિંઅનુજાહિંસમુઝાઈ,
પ્રાતઃકાલ ઉઠિકે રઘુનાથા ॥ માતુ પિતા ગુરૂ નાવહિં માથા.
આયસુમાંગિ કરહિંપુરકાજા ॥ દેખિ ચરિત હર્ષહિં મન રાજા,

દો૦—વ્યાપક અકલ અનીહ અજ, નીર્ગુણ નામ ન રૂપ;
ભક્તહેતુ નાના વીધીહિં કરત ચરીત્ર અનુપ.

યહ સબ ચરિત કહા મૈં ગાઇ ॥ આગલ કથા સુનહુ મન લાઇ,
વિશ્વામિત્ર મહામુનિ જ્ઞાની ॥બસહિંવિપનશુભ આશ્રમજાની,
તહં જપ યજ્ઞ રોગીમુની કરહીં ॥અતિ મારીચસુબાહુહિં ડરહી.
દેખત યજ્ઞનિશાચર ધાવહી ॥ કરહિં ઉપદ્રવ મુનિદુખપાવહિં,
ગાધિતનયમન ચિન્તા વ્યાપિ ॥હરિવિનમરહિંનનિશિચરપાપી.

તબમુનિવરમનાકન્હબિચારા ॥ પ્રભુઅવતરેઉહરણ મહિભારા,
યહિમિસિદેખૌં પ્રભુપદ જાઈ ॥ કરિવિનતિ આનૌં દોઉ ભાઈ.
જ્ઞાનવિરાગ સકલગુણઅયના ॥ સો પ્રભુ મૈ દેખત ભરિ નયના,

દો૦–બહુબીધી કરત મનોરથ, જાત ન લાગી વાર;
કરી મજ્જન સરયુજલ, ગયે ભુપ દરબાર.

મુનિઆગમનસુનાજબ રાજા ॥ મિલન ગયઉ લેવિપ્રસમાજા,
કરિ દંડવતમુનિહિંસનમાની ॥ નિજ આસન બૈઠારે આની.
ચરણ પખારિકીન્હઅતિપૂજા ॥ મોસમધન્યઆજુ નહિં દૂજા,
વિવિધભાંતિ ભોજનકરેવાવા ॥ મુનિબર હૃદયહર્ષ અતિછાવા.
મુનિ ચરણન મેલેસુત ચારી ॥ રામ દેખીમુનિવિરતિબિસારી,
ભયે મગન દેખત મુખશોભા ॥ જનુ ચકોર પૂરણ શશિલોભા.
તબ મનહર્ષ વચન કહ રાઉ ॥ મુનિ અસ કૃપાકીન્હનહિં કાઉ,
કેહિકારણ આગમન તુમ્હારા ॥ કહહુસો કરત નલાવઉ બારા.
અસુરસમુહ સતાવહિં મોહીં ॥ મૈં યાચન આયઉં નૃપતોહીં,
અનુજસમેત દેહુ રઘુનાથા ॥ નિશિચરબધ મૈં હોઉ સનાથા.

દો૦–દેહુ ભુપ મન હર્ષિત, તજહુ મોહ અજ્ઞાન;
ધર્મ સુયશ નૃપ તુમહું કહં, ઇનકહં અતિ કલ્યાન.

સુનિ રાજાઅતિઅપ્રિયબાના ॥ હૃદયકમ્પમુખ દ્યુતિકુમ્હિલાની,
ચૌથેપન પાયઉં સુત ચારી ॥ વિપ્ર વચન નહિં કહેઉ વિચારી.
માંગહુ ભુમિ ધેનુધન કોષા ॥ સર્બસ દેઉં આજુ તજિરોષા,

દેહ પ્રાણતે પ્રિય કછુનાહીં ॥ સોઉ મુનિદેઉંનિમિષયકમાહીં.
સબસુતપ્રિયમોહિંપ્રાણકિનાઇ॥ રામ દેત નહિં બને ગોસાઈં,
કહ નિશિચરઅતિઘોર કઠોરા ॥ કહુંસુન્દર સુત પરમકિશોરા.
સુનિનૃપગિરા પ્રેમરસસાની ॥ હૃદય હર્ષ માના મુનિ જ્ઞાની,
તબવસિષ્ઠબહુવિધિસમુઝાવા ॥ નૃપસંદેહ નાશકહં પાવા.
અતિ આદરદોઉતનયબુલાયે ॥ હૃદય લાઇ બહુભાંતિ સિખાયે,
મેરે પ્રાણનાથ સુત દોઉ ॥ તુમ મુનિ પિતાઆનનહિ કોઉ

દો૦—સૌંપે ભુપતીઋષીહીં સુત,બહુબીધી દેહ અશીશ;
જનનીભવનમેં ગયે પ્રભુ, ચલે નાઇ પદ શીશ.

સો૦—પુરૂષસીંહ દોઉ બીર, હર્ષિ ચલે મુનીભય હરણ.
કૃપાસીંધુ મતી ધીર, અખીલ બીશ્વ કારણકરણ.

દો૦—ધવલ ધામ મણિ પુરટ પટ, સુઘટીત નાનાભાંતી;
સીયનીવાસ સુંદર સદન, શોભાકી મીકહી જાતી.

સુભગ દ્વાર સબ કુલિશકપાટા ॥ ભૂપ ભીર નટ માગધ ભાટા.
બની બિશાલ બાજીગજશાલા ॥ હય ગજ રથસંકુલ સબકાલા,
શૂર સચિવ સેનપ બહુનેરે ॥ નૃપગૃહસરિસ સદન સબ કેરે.
પુરબાહિર સરસરિત સમીપા ॥ ઉતરે જહેંતહેં વિપુલ મહીપા
દેખિ અનૂપ એકઅમરાઇ ॥ સબ સુપાસ સબ ભાંતિ સુહાઈ.
કોકિલ કહેઉ મોર મન માના ॥ યહાં રહિય રઘુવીર સુજાના,

ભલેહિ નાથ કહિ કૃપાનિકેતા ॥ ઉતરે તહં મુનિવૃન્દ સમેતા.
વિશ્વામિત્ર મહામુનિ આયે ॥ સમાચાર મિથિલાપતિ પાયે.

દો૦-સંગ સચિવશુચિ ભુરિભટ, ભુસુરબરગુરૂજ્ઞાતિ;
ચલેમિલન મુનિનાયકહિં, મુદિતરાઉઇહિભાંતિ.

કીન્હપ્રણામધરણિધરિ માથા ॥ દીન્હઅશીશમુદિત મુનિનાથા
વિપ્રવૃન્દ સબ સાદર બન્દે ॥ જાનિ ભાગ્ય બડ રાઉ અનન્દે.
કુશલપ્રશ્ન કહિ બારહિં બારા ॥ વિશ્વામિત્ર નૃપહિં બૈઠારા,
તેહિ અવસર આયે દોઉ ભાઇ ॥ ગયે રહે દેખન ફુલવાઈ.
શ્યામ ગૌર મૃદુ બયસ કિશોરા ॥ લોચનસુખદ વિશ્વચિતચોરા.
ઉઠે સકલ જબ રઘુપતિ આયે ॥ વિશ્વામિત્ર નિકટ બૈઠાયે.
ભયે સબસુખીદેખિદોઉ ભ્રાતા ॥ વારિવિલોચન પુલકિત ગાતા
મૂરતિ મધુર મનોહર દેખી ॥ ભયઉ વિદેહ વિદેહ વિશેષી.

દો૦-પ્રેમમગ્ન મન જાનિ નૃપ, કરિ બિબેક ધરિ ધીર;
બોલેઉ મુનિપદ નાઇ શિર, ગદગદ ગિરા ગંભીર.

કહહુ નાથ સુન્દરદોઉબાલક ॥ મુનિકુલતિલકકિનૃપકુલ પાલક,
બ્રહ્મ જો નિગમનેતિ કહિ ગાવા ॥ ઉભયવેષધરિસોઇ કિ આવા.
સહજવિરાગરૂપ મન મોરા ॥ થકિત હોત જીમિ ચન્દ્ર ચકોરા,
તાને પ્રભુ પૂછોં સતિભાઉ ॥ કહહુ નાથ જનિ કરહુ દુરાઉ.
ઈનહિં વિલોકતઅતિઅનુરાગા ॥ બરબશબ્રહ્મસુખહિં મનલાગા,
કહમુનિબિહંસિકહેહુનૃપ નીકા ॥ વચન તુમ્હાર નહોઈઅલીકા.

એ પ્રિય સબહિજહાંલગિપ્રાણી ॥ મનમુસકાહિં રામ સુનિવાણી,
રઘુકુળમણિ દશરથકે જાયે ॥ મમ હિતલાગિ નરેશ પઠાયે.

દો૦—રામ લષણ દોઉ બન્ધુબર, રૂપશીલબલધામ,
મખરાખેઉસબસાખિજગ, જીતિ અસુરસંગ્રામ.

મુનિ તવચરણદેખીકહ રાઉ ॥ કહિ ન સકૌં નિજપુણ્યપ્રભાઉ,
સુન્દર શ્યામ ગૌર દોઉ ભ્રાતા ॥ આનંદહૂકે આનંદ દાતા.
ઇનકી પ્રીતિ પરસ્પર પાવનિ ॥ કહિન જાઇમનભાવ સુહાવનિ,
સુનહુ નાથ કહ મુદિત વિદેહૂ ॥ બ્રહ્મ જીવ ઇવ સહજ સનેહૂ.
પુનિ પુનિપ્રભુહિં ચિતવ નરનાહૂ ॥ પુલકગાત ઉરઅધિક ઉછાહુ,
મુનિહિં પ્રશંસિ નાઈ પદ શીશા ॥ ચલેલિવાઈનગરઅવનીશા.
સુન્દર સદનસુખદસબકાલા ॥ તહાં બાસ લૈ દીન ભુવાલા,
કરિ પૂજા સબવિધિ સેવકાઈ ॥ ગયઉ રાઉ ગૃહ બિદાકરાઈ.

દો૦—ઋષયસંગરઘુવંશમણિ, કરિ ભોજન વિશ્રામ;
બૈઠેપ્રભુભ્રાતાસહિત, દિવસરહાભરિયામ.

લષણહૃદય લાલસા વિશેષી ॥ જાઇ જનકપુર આઇવ દેખી,
પ્રભુભયબહુરિમુનિહિં સકુચાહીં ॥ પ્રકટન કહહિં મનહિં મુસકાહીં
રામઅનુજમનકીગતિ જાની ॥ ભક્તવચ્છલતા હિય હુલસાની,
પરમબિનીત સકુચિ મુસુકાઇ ॥ ગુરૂ બોલે અનુશાસન પાઈ.
નાથ લષણ પુર દેખન ચહહીં ॥ પ્રભુ સકોચ ડર પ્રકટ નકહહીં
જો રાઉર અનુશાસન પાઉં ॥ નગર દિખાઇ તુરત લૈઆઉ,

સુનિમુનીશકહવચનસપ્રીતી ॥ કસ ન રામ રાખહુતુમ નીતી,
ધર્મસેતુ પાલક તુમ તાતા ॥ પ્રેમવિવશ સેવક સુખદાતા.

દો૦–જાઇ દેખિ આવહુ નગર, સુખનિધાનદોઉભાઈ;
કરઉસફલસબકે નયન, સુન્દરબદન દિખાઇ.

મુનિપદકમલવન્દિદોઉભ્રાતા ॥ ચલે લોકલોચન સુખદાતા,
બાલક વૃંદ દેખિ અતિ શોભા ॥ ચલે સંગ લોચન મન લોભા.
પીતવસન પરિકર કટિ માથા ॥ ચારૂચાપશર સોહત હાથા,
તનુ અનુહરત સુચન્દનખોરી ॥ શ્યામલ ગૌર મનોહર જોરી.
કેહરિકન્ધર બાહુ વિશાળા ॥ ઉર અતિરૂચિર નાગમણિમાલા
સુભગશ્રવણસરસીરૂહલોચન ॥ વદન મયંક તાપત્રય મોચન.
કાનનકનકફુલછબિ દેહીં ॥ ચિતવતચિતહિં ચોર જનુલેહીં,
ચિતવનિચારૂભ્રકુટિવરબાંકી ॥ તિલકરેખ શોભા જનુ ચાંકી.

દો૦–રૂચિરચૌતનીસુભગશિર, મેચકકુંચિતકેશ;
નખશિખસુન્દરબંધુદોઉ, શોભાસકલસુદેશ.

દેખન નગર ભૂપસુત આયે ॥ સમાચાર પુરવાસિન પાયે,
ધાયે ધામકામ સબ ત્યાગે ॥ મનહુ રંક નિધિ લુટન લાગે.
નિરખિસહજસુન્દરદોઉભાઇ ॥ હોહિં સુખી લોચનફલ પાઈ,
જુવતી ભવન ઝરોખન લાગીં ॥ નિરખહિં રામરૂપ અનુરાગી.
કહહિંપરસ્પરબચનસપ્રીતી ॥ સખિઇનકોટિકામછબિ જીતી,
સુરનરઅસુરનાગમુનિમાંહીં ॥ શોભા અસ કહું સુનિયતનાહીં.

વિષ્ણુચારિભુજવિધિમુખચારી ॥ વિકટ વેષ મુખપંચ પુરારી,
અપરદેવ અસ કો જગમાંહી ॥ યહ છબિ સખી પટતરિયે નાહી.

દો૦–વય કિશોર સુખમાંસદન, શ્યામગૌરસુખધામ;
અંગ અંગપર વારિયે, કોટિ કોટિ શત કામ

કહહુસખી અસ કોતનુધારી ॥ જો ન મોહ યહ રૂપ નિહારી,
કોઉ સપ્રેમ બોલી મૃદુવાની ॥ જો મૈં સુના સો સુનહુ સયાની.
યે દોઉ નૃપ દશરથકે ઢોટા ॥ બાલ મરાલનકે કલ જોટા,
મુનિકૌશિકમખકે રખવારે ॥ જિન રણ અજય નિશાચરમારે.
શ્યામગાત કલકંજવિલોચન ॥ જો મારીચ–સુભુજ મદમોચન,
કૌશલ્યાસુત સો સુખખાની ॥ નામ રામ ધનુસાયકપાની.
ગૌર કિશોર વેષ બર કાછે ॥ કર શર ચાપ રામકે પાછે,
લક્ષ્મણ નામ રામલઘુભ્રાતા ॥ સુનુ સખિ તાસુ સુમિત્રા માતા.

દો૦–વિપ્રકાજ કરિ બંધુ દોઉ, મગ મુનિવધૂઉધારિ;
આયે દેખન ચાપમખ, સુનિ હર્ષી સબ નારિ.

દેખિરામછબિકોઉયક કહઈ ॥ યોગ્ય જાનકી યહબર અહઈ,
જોસખિ ઈનહિં દેખિ નરનાહુ ॥ પ્રણપરિહરિહઠિકરહિં બિઆહુ.
કોઈકહ ઈન ભૂપતિ પહિચાન ॥ મુનિસંમેત સાદર સનમાન,
સખિપરન્તુ પ્રણ રાઉ ન તજઈ ॥ બિધિવશહઠિઅબિબેકહિભજઈ
કોઉકહજોભલઅહૈબિધાતા ॥ સબકહ સુનિયઉચિત ફલદાતા,
તો જાનકિહિ મિલિહિબરએહુ ॥ નાહિન આલી યહ સન્દેહુ.

જો વિધિવશઅસબનૈસંયોગુ ॥ તો કૃતકૃત્ય હોઇ સબ લોગૂ,
સખિ હમરે અતિઆરતિતાતે ॥ કબહુંક એ આવહિં યહિનાતે.

દો૦–નાહિંત હમકહં સુનહુ સખિ, ઇન્હકર દર્શન દૂરિ;
યહ સંઘટ તબ હોઇ જબ, પુણ્ય પુરાકૃત ભુરિ.

બોલી અપરકહેઉસખિનીકા ॥ યહબિવાહઅતિહિતસબહીકા,
કોઉ કહ શંકરચાપ કઠોરા ॥ યે શ્યામલ મૃદુગાત કિશોરા.
સબ અસમંજસ અહં સયાની ॥ યહસુનિ અપર કહૈ મૃદુ બાની
સખિઇનકહં કોઉકોઉઅસકહહીં ॥ બડપ્રભાવ દેખતલઘુઅહહી
પરસિ જાસુ પદપંકજધુરી ॥ તરી અહલ્યા કૃતઅઘભૂરી,
સો કિ રહૈ બિનુશિવધનુતોરે ॥ યહ પ્રતીતિ પરિહરિય ન ભોરે
જેહિં વિરંચિરચિસીયસંવારી ॥ તેહિં શ્યામલબરરચેઉબિચારી,
તાસુ બચન સુનિસબહર્ષાની ॥ ઐસેઈ હોઉ કહહિં મૃદુબાની

દો૦–હિય હર્ષહિં વર્ષહિં સુમન, સુમુખિ સુલોચનિવૃન્દ;
જાહીં જહાં જહં બંધુ દોઉ, તહં તહં પરમાનન્દ.

પુરપૂરબદિશિ ગે દોઉ ભાઇ ॥ જહાં ધનુષમખભૂમિ બનાઇ,
અતિબિસ્તાર ચારૂ ગચઢારી ॥ વિમલ બેદિકા રૂચિર સંવારી.
ચહું દિશિકંચનમંચ વિશાલા ॥ રચે જહાં બૈઠહિં મહિપાલા,
તેહિપાછે સમીપ ચહુંપાસા ॥ અપર મંચ મણ્ડલીબિલાસા.
કછુક ઊંચ સબભાંતિ સુહાઈ ॥ બૈઠહિં નગરલોગ જહં આઈ,
તિનકે નિકટબિશાલ સુહાયે ॥ ધવલધામ બહુવર્ણ બનાયે.

જહં બૈઠી દેખહિં પુરનારી ॥ યથાયોગ્ય નિજકુલઅનુહારી,
પુરબાલકકહિકહિમૃદુવચના ॥ સાદર પ્રભુહિં દિખાવહિંરચનાં

દો૦–સબશીશુઇહીમીસપ્રેમવશ, પરસીમનોહર ગાત;
તનુપુલકહીં અતિહર્ષ હીય, દેખી દેખી દોઉ ભ્રાત.

શિશુ સબ રામ પ્રેમવશજાને ॥ પ્રીતિસમેત નિકેત બખાને,
નિજનિજરૂચિસબલેહિબુલાઇ ॥ સહિતસનેહ જાહિં દોઈભાઇ.
રામદેખાવહિંઅનુજહિંરચના ॥ કહિમૃદુ મધુર મનોહરવચના,
લવનિમેષમહં ભુવનનિકાયા ॥ રચે જાસુઅનુશસન માયા.
ભક્તહેતુ સોઈ દીનદયાલા ॥ ચિતવતચકિતધનુષમખ શાલા,
કૌતુક દેખિ ચલે ગુરૂપાહીં ॥ જાનિ વિલંબ ત્રાસ મનમાંહી.
જાસુ ત્રાસ ડરકહં ડર હોઈ ॥ ભજનપ્રભાવ દેખાવત સોઈ,
કહિ બાતે મૃદુમધુર સુહાઇ ॥ કિયે બિદાબાલક બરિઆઇ.

દો૦–સભયસપ્રેમબીનીતઅતિ, સકુચસહિત દોઉભાઇ;
ગુરૂપદપંકજ નાઇ શીર, બૈઠે આયસુ પાઇ.

દો૦–શતાનંદપદ બંદિ પ્રભુ, બૈઠે ગુરૂપહં જાઇ;
ચલહુ તાત મુની કહેઉ તબ, પઠવાજનક બુલાઇ.

સીયસ્વરયમ્બર દેખિય જાઇ ॥ ઈશ કાહિ ધૌં દેહિ બડાઇ.
લષણકહા યશભાજનસોઈ ॥ નાથ કૃપા તવ જાપર હોઇ,
હર્ષેમુનિસબમુનિવરબાની ॥ દીન્હ અશીશસબહિં સુખમાની.
પુનિમુનિવૃન્દસમેત કૃપાલા ॥ દેખન ચલે ધનુષમખશાલા,

રંગભૂમિ આયે દોઉ ભાઈ ।। અસસુધિ સબ પુરવાસિન પાઈ.
ચલે સકલગૃહકાજ બિસારી ।। બાલક યુવા જરઠ નર નારી,
દેખા જનકભીર ભઈ ભારી ।। શુચિસેવક સબ લિયે હંકારી.
તુરતસકલ લોગનપહં જાહુ ।। આસન ઉચિત દેહુ સબકાહુ,

દો૦-કહિ મૃદુ વચન બિનીત તિન, બૈઠારે નરનારિ;
ઉત્તમમધ્યમનીચલઘુ, નિજનિજથલઅનુહારિ.

રાજકુંવર તેહિ અવસર આયે ।। મનહુ મનોહરતા છબિછાયે,
ગુણસાગર નાગર વર વીરા ।। સુન્દર શ્યામલ ગૌર શરીરા.
રાજસમાજ વિરાજત રૂરે ।। ઉડુગણમહું જનુયુગવિધુપૂરે,
જીનકે રહય ભાવના જૈસી ।। પ્રભુમુરતિ દેખી તિન તૈસી.
દેખહિં ભૂપ મહારણધીરા ।। મનહું વીરરસ ધરે શરીરા,
ડરે કુટિલનૃપ પ્રભુહિંનિહારી ।। મનહું ભયાનક મુરતિ ભારી.
રહે અસુર છલ જો નૃપવેષા ।। તિન પ્રભુપ્રકટ કાલસમ દેખા,
પુરવાસિન દેખે દોઉ ભાઇ ।। નરભૂષણ લોચન સુખદાઇ.

દો૦-નારિવિલોકહિં હર્ષિહિય, નિજનિજરૂચિઅનુરૂપ;
જનુ સોહત શૃંગાર ધરિ, મુરતિ પરમ અનૂપ.

વિદુષન પ્રભુ વિરાટમયદીસા ।। બહુ મુખ કરપગ લોચનશીસા,
જનકજાતિ અવલોકહિં કૈસે ।। સ્વજનસગે પ્રિયલાગહિં જૈસે.
સહિત વિદેહવિલોકહિં રાની ।। શિશુસમ પ્રીતિનજાયબખાની,
યોગિન પરમતત્વમય ભાસા ।। શાન્ત શુદ્ધ સમ સહજપ્રકાશા.

હરિભક્તન દેખેઉ દોઉ ભ્રાતા ॥ ઈષ્ટદેવ ઈવ સબસુખદાતા,
રામહિં ચિતવભાવજેહિ સીયા ॥ સોસનેહસુખ નહિં કથનીયા.
ઉરઅનુભવતિનકહિસકસોઉ ॥ કવન પ્રકાર કહૈં કવિ કોઉ,
જેહિબિધિરહાજાહિજસ ભાઉ ॥ તેહિં તસ દેખેઉ કોશલરાઉ,

દો૦-રાજત રાજસમાજમહું, કોશલરાજકિશોર;
સુન્દર શ્યામલ ગૌર તનુ, વિશ્વ બિલોચનચોર.

फरसुराम संवाद.

છં૦-ભરિભુવનઘોરકઠોરરવરબિબાજિતજિમારગચલે,
ચિક્કરહિં દિગ્ગજડોલ મહિઅહિકોલ કૂરમ કલમલે;
સુરઅસુરમુનિકરકાનદીન્હેસકલવિકલબિચારહીં,
કોદંડ ખંડેઉ રામ તુલસી જયતિ બચન ઉચારહીં.

સો૦-શંકરચાપ જહાજ, સાગર રઘુવરબાહુબલ;
બુડી સકલ સમાજ, ચઢે જે પ્રથમહિં મોહવશ.

પ્રભુ દોઉ ખંડ ચાપમહિ ડારે ॥ દેખી લોક સબભયેસુખારે,
કૌશિકરૂપ પયોનિધિ પાવન ॥ પ્રેમબારિ અવગાહ સુહાવન.
રામરૂપ રાકેસ નિહારી ॥ બઢીબીચી પુલકાવલિ ભારી,
બાજે નભ ગહગહે નિશાના ॥ દેવવધૂ નાચહિં કરિ ગાના,
બ્રહ્માદિક સુર સિદ્ધ મુનીસા ॥ પ્રભુહિં પ્રશંસહિદેહિં અશીશા,

વર્ષહિં સુમન રંગ બહુમાલા ॥ ગાવહિં કિન્નરગીત રસાલા.
રહી ભુવન ભરિજયજયબાની ॥ ધનુષભંગધુની જાત ન જાની,
મુદિતકહહિં જહંતહં નરનારી ॥ ભંજેઉરામ શમ્ભુધનુ ભારી.

દો૦—બન્દીમાગધસૂતગણ, બિરદ વદહિ મતિધીર;
કરહિંનિછાવરિ લોગ સબ, હય ગજ ધન મણિ ચીર.

ઝાંઝ મૃદંગ શંખ સહનાઈ ॥ ભેરિ ઢોલ દુન્દુભી સુહાઇ,
બાજહિં બહુબાજને સુહાયે ॥ જહંતહં યુવતિનમંગલ ગાયે.
સખિનસહિતહર્ષતઅતિરાની ॥ સુખત ધાન પરા જનુ પાની,
જનકલહેઉ સુખશોચબિહાઈ ॥ પૈરત થકે થાહ જનુ પાઈ.
શ્રીહત ભયે ભૂપ ધનુ ટુટે ॥ જૈસે દિવસ દીપછબિ છુટે,
સિયહિયસુખબર્ણિયેકહિભાંતી ॥ જનુચાતક પાયે જલસ્વાતી.
રામહિં લષણબિલોકત કૈસે ॥ શશિહિં ચકોરકિશોરક જૈસે,
શતાન્દ તબ આયસુ દીન્હા ॥ સીતા ગમન રામપહં કીન્હા.

દો૦—સંગ સખી સુન્દરિચતુર, ગાવહિ મંગલચાર;
ગવની બાલમરાલગતિ, સુષમા અંગ અપાર.

સખિનમધ્યસિયસોહતિ કૈસી ॥ છબિગણમધ્યમહાછબીજૈસી,
કરસરોજ જયમાલ સુહાઈ ॥ વિશ્વવિજયશોભા જનુ છાઈ.
તનુ સંકોચ મન પરમ ઉછાહુ ॥ ગૂઢ પ્રેમ લખિ પરે ન કાહુ,
જાઈ સમીપ રામ છબીદેખી ॥ રહિજનુકુંવરી ચિત્રઅવરેખી.
ચતુરસખીલખી કહા બુઝાઇ ॥ પહિરાવહુ જયમાલ સુહાઈ,

સુનત યુગલકર માલ ઉઠાઈ ॥ પ્રેમબિવશ પહિરાઈ ન જાઈ.
સોહતજનુયુગજલજ સનાલા ॥ શશિહિં સભીત દેતજયમાલા,
ગાવહિં છબિઅવલોકીસહેલી ॥ સિય જયમાલ રામઉર મેલી.

સો૦—રઘુવર ઉર જયમાલ, દેખી દેવ વર્ષહિં સુમન;
સકુચે સકલ ભુઆલ, જનુબિલોકીરવિકુમુદગણ.

પુર અરૂ વ્યોમ બાજને બાજે ॥ ખલભયેમલિનસાધુસબગાજે,
સુર કિન્નર નર નાગ મુનીશા ॥ જયજયસબકહિદેહિંઅશીશા.
નાચહિં ગાવહિં બિબુધબધુટી ॥ બાર બાર કુશુમાવલિ છુટી,
જહંતહં વિપ્ર વેદધુનિકરહીં ॥ બન્દી બિરદાવલિ ઉચ્ચરહીં.
મહિ પાતાલ નાકયશ વ્યાપા ॥ રામ બરી સિય ભંજેઉ ચાપા,
કરહિં આરતી પુરનરનારી ॥ દેહિંનિછાવરિ વૃત્તિ વિસારી.
સોહત સીયરામકી જોરી ॥ છવિશૃંગાર મનહું એકઠોરી,
સખી કહહિપ્રભુપદગહુસીતા ॥ કરતિ નચરણપરસઅતિભીતા.

દો૦—ગૌતમતિયગતિસુરતિકરી, નહિંપરસતિપદપાનિ,
મન બિહંસે રઘુવંશમણિ,પ્રીતિઅલૌકિકજાનિ.

તબ સિય દેખિ ભૂપ અભિલાષે ॥ કુર કપૂત મૂઢ મન માષે,
ઉઠિ ઉઠિ પહિરિસનાહઅભાગે ॥ જહં તહં ગાલબજાવનલાગે.
લેહુ છુડાઇ સીય કહ કોઊ ॥ ધરિ બાંધહુ નૃપબાલક દોઊ,
તોરે ધનુષ કાજ નહિં સરઈ ॥ જીવત હમહિ કુંવરિકો બરઇ.
જો બિદેહ કછુ કરૈ સહાઇ ॥ જીતહુ સમર સહિતદોઉભાઈ,

સાધુ ભૂપબોલેસુનિ બાની ॥ રાજસમાજહિં લાજ લજાની.
બલ પ્રતાપ બીરતા બડાઇ ॥ નાક પિનાકહિં સંગ સિધાઇ,
સોઇ શૂરતાકિઅબકહું પાઈ ॥ અસબુધિ તૌવિધિમુંહમસિલાઇ.

દો૦—દેખહુ રામહિં નયન ભરિ, તજીઇર્ષા મદમોહુ,
લખણ રોષપાવક પ્રબલ, જનિ શલભ જનીહોહુ.

વૈનતેયબલિ જીમિ ચહકાગુ ॥ જીમિશશચહહિંનાગઅરિભાગુ,
જીમિચહકુશલઅકારણકોહી ॥ સુખ સમ્પદા ચહહિં શિવદ્રોહી.
લોભી લોલુપ કીરતિ ચહઇ ॥ અકલંકિતા કિ કામી લહઈ,
હરિપદબિમુખ પરમગતિચાહા ॥ તસ તુમ્હારલાલચ નરનાહા.
કોલાહલ સુનિ સીય સકાની ॥ સખી લિવાઈગઇ જહંરાની,
રામ સુભાય ચલે ગુરૂપાહી ॥ સિયસનેહ વર્ણત મનમાહી.
રાનિનસહિત શોચબશ સીયા ॥ અબધૌબિધિહિ કહાકરણીયા,
ભૂપવચનસુનિઇત ઉત તકહી ॥ લષણ રામડર બોલિનસકહી.

દો૦—અરૂણ નયન ભ્રકુટી કુટિલ, ચિત વન નૃપન સકોપ;
મનાહુંમત્તગજગણ નિરખિ, સિંહ કિશોર હિં ચોપ.

ખરભર દેખિ સકલ નરનારી ॥ સબમિલિદેહિં મહીપનગારી,
તેહિઅવસરસુનિશિવધનુભંગા ॥ આયે ભૃગુકુલકમલ પતંગા.
દેખિ મહીપ સકલ સકુચાને ॥ બાજઝપટ જનુ લવા લુકાને,
ગૌર શરીર ભૂતિ ભલિ ભ્રાજા ॥ ભાલવિશાલત્રિપુણ્ડ્રબિ રાજા.
શીશ જટા શશિબદન સુહાવા ॥ રિસિબશકછુકઅરૂણહોઇઆવા

ભ્રુકુટી કુટિલનયન રિસિશતે ॥ સહજહિં ચિતવતમનહું રિસાતે,
વૃષભકન્ધઉર બાહુ વિશાલા ॥ ચારૂ જનેઉ માલ મૃગછાલા,
કટિ મુનિબસનતુણ દુઈબાંધે ॥ ધનુ શર કર કુઠાર કલ કાંધે.

દો૦-સાન્તવેષ કરણી કઠિન, વરણી ન જાઇ સ્વરૂપ;
ધરિમુનિતનુજનુવીરરસ, આયે જહં સબભુપ.

દેખત ભૃગુપતિબેષ કરાલા ॥ ઉઠે સકલ ભયવિકલ ભુઆલા,
પિતુસમેતકહિકહિનિજનામા ॥ લગે કરન સબ દણ્ડપ્રણામા.
જેહિસુભાયચિતવહિંહિતજાની ॥ સોજાનૈ જનુઆયુ ખુટાની.
જનક બહોરિ આય શિર નાવા ॥ સીય બુલાય પ્રણામ કરાવા,
આશિષ દીન્હ સખી હર્ષાની ॥ નિજસમાજ લૈ ગઇસયાની.
વિશ્વામિત્ર મિલે પુનિ આઈ ॥ પદસરોજ મેલે દોઉ ભાઈ,
રામ લષણ દશરથકે ઢોટા ॥ દીન્હ અશીસજાનિભલ જોટા.
રામહિં ચિતયરહે થકિલોચન ॥ રૂપ અપાર મારમદમોચન,

દો૦-બહુરિ બિલોકિ બિદેહસન, કહહુ કહા અતિભીર.
પુંછત જાન અજાન જીમિ, વ્યાપેઉ કોપ શરીર.

સમાચાર કહિ જનક સુનાયે ॥ જેહિંકારણ મહીપ સબઆયે.
સુનતબચન ફિરઅનતનિહારે ॥ દેખે ચાપખણ્ડ મહિ ડારે,
અતિરિસ બોલે વચન કઠોરા ॥ કહુ જડ જનકધનુષકેહિ તોરા.
વેગી દીખાઉ મૂઢનતુ આજુ ॥ ઉલટૌંમહિજહંલગિ તવરાજુ,
અતિડર ઉતરદેત નૃપ નાહી ॥ કુટિલ ભૂપ હર્ષે મનમાહીં.

સુર મુનિ નાગનગર નરનારી ॥ શોચહીં સકલ ત્રાસ ઉરભારી.
મન પછિતાતિ સીયમહતારી ॥ બિધિસવાંરિસબબાતબિગારી,
ભૃગુપતિકરસ્વભાવસુનિસીતા ॥ અર્ધનિમેષ કલ્પસમ બીતા.

દો૦—સભય બિલોકે લોગ સબ, જાનિ જાનકી ભીર.
હૃદય ન હર્ષ બિષાદ કછુ, બોલે શ્રીરઘુવીર.

નાથ શમ્ભુધનુ-ભંજનહારા ॥ હોઇ હિકોઉંય કદાસતુમ્હારા,
આયસુકહાકહિય કિનમોહિ ॥ સુનિરિસાયબોલેમુનિ કોહિ.
સેવક સો જો કરૈ સેવકાઈ ॥ અરિ કરણી કરિ કરિયલરાઈ,
સુનહુરામજેહિંશિવધનુ તોરા ॥ સહસબાહુસમ સો રિપુમોરા
સો બિલગાય વિહાય સમાજા ॥ નતુ મારે જૈહૈં સબ રાજા,
સુનિમુનિબચનલષણમુસુકાને ॥ બોલે પરશુધરહિં અપમાને.
બહુ ધનુહિં તોરેઉં લરિકાઇ ॥ કબહું નઅસરિસિકીન્હગુસાઈ
યહિ ધનુપર મમતા કહિહેતુ ॥ સુનિરિસાયકહભૃગુ કુલકેતુ.

દો૦—રે નૃપ બાલક કાલ બશ, બોલત તોહિં ન સભાર.
ધનુહીંસમ ત્રિપુરારિ ધનુ, બિદિત સકલ સંસાર.

લષણ કહા હંસિ હમરે જાના ॥ સુનહુ દેવ સબ ધનુષસમાના
કા ક્ષતિલાભ જીર્ણધનુતોરે ॥ દેખા રામ નયેકે ભોરે.
છુવત ટુટ રઘુપતિહિં ન દોષુ ॥ મુનિબિનુકાજકરિયકત રોષુ,
બોલે ચિતય પરશુકી ઓરા ॥ રેશઠ સુનેઉ પ્રભાવ ન મોરા.
બાલકજાનિબધૌ નહિંતોહિં ॥ કેવલ મુનિજડજાનેસિમોહીં,

બાલ—બ્રહ્મચારી અતિ—ક્રોહી ।। વિશ્વવિદિત ક્ષત્રિયકુલદ્રોહી.
ભુજબલ ભૂમિ ભૂપબિનુ કીન્હે ।। વિપુલબાર મહિદેવન દીન્હે,
સહસબાહુ—ભુજ—છેદનહારા ।। પરશુ બિલોકુ મહીપકુમારા
દો૦—માતુ પિતહિં જનિ શોચબશ, કરસિ મહીપ કિશોર.
ગર્ભનકે અર્ભકદલન, પરશુ મોર અતી ઘોર.
બિહંસિલષણ બોલે મૃદુબાની ।। અહો મુનીશ મહાભટમાની
પુનિપુનિ મોહિં દિખાવ કુઠારા ।। ચહત ઉડાવન ફૂંકિ પહારા.
ઇહાં કુમ્હડબતિયા કોઉનાહીં ।। જો તર્જનિ દેખતમરિજાહીં
દેખિકુઠાર શરાસન બાના ।। મૈં કછુકહાસહિતઅભિમાના
ભૃગુકુલસમુઝિ જનેઉબિલોકી ।। જોકછુકહહુસહૌ રિસિરોકી,
સુર મહિસુર હરિજન અરૂગાઇ ।। હમરે કુલ ઇનપર ન શુરાઈ.
બધે પાપ અપકીરતિ હરે ।। મારતહુંપાં પરિય તુમ્હારે.
કોટિકુલિશસમ બચનતુમ્હારા ।। વૃથા ધરહુ ધનુ બાણ કુઠારા,
દો૦—જો વીલોકી અનુચીત કહેઉ, સુનહુ મહામુની ધીર;
સુનીસરોષ ભૃગુબંશમણી, બોલે ગીરા ગંભીર.
કૈશિક સુનહુ મન્દ યહ બાલક ।। કુટિલકાલ નિજ કુલ ઘાલક.
ભાનુબંશ— રાકેશ— કલંકુ ।। નિપટનિરકુશ અબુધઅશંકુ.
કાલકવર હોઇહિ ક્ષણમાહીં ।। કહૌં પુકારિખોરિમોહિંનાહી
તુમ હટકહુ જો ચહહુ ઉબારા ।। કહિપ્રતાપ બલરોષ હમારા
લષણ કહેઉમુનિસુયશતુમ્હારા ।। તુમહિં અછત કોબર્ણૈપારા,

અપને મુખતુમ આપનિકરણી ।। વાર અનેક ભાંતિબહુબરણી.
નહિંસંતોષ તૌ પુનિકછુકહહુ ।। જનિરિસિરોકિદુસહદુખસહહુ
વીરવૃત્તિ તુમ ધરિ અછોભા ।। ગારી દેત ન પાવહુ શોભા.

દો૦–શુર સમર કરણી કરહીં, કહીનજનાવહીં આપુ;
વીદ્યમાનરણુપાઇરીપુ, કાયર કથહીં પ્રલાપુ.

તુમકહાં કાલહાંકિ જનુ લાવા ।। બાર બાર મોહિં લાગિબુલાવા,
સુનત લષણકે બચન કઠોરા ।। પરશુ સુધારિ ધરેઉ કરઘોરા.
અબ જનિદેહુદોષમોહિંલોગુ ।। કટુબાદી બાલક બધયોગુ,
બાલ બિલોકિબહુત મૈબાંચા ।। અબ યહ મરણહાર ભા સાંચા.
કૌશિક કહાક્ષમિય અપરાધુ ।। બાલદોષગુણ ગણહિં ન સાધુ,
કર કુઠાર મૈ અકરણકોહી ।। આગે અપરાધી ગુરૂદ્રોહી.
ઉતર દેત છાડૌં બિનુ મારે ।। કેવલ કૌશિક શીલ તુમ્હારે,
નતુ યહિં કાટિ કુઠાર કઠોરે ।। ગુરુહિં ઉઋણ હોતેઉશ્રમથોરે,

દો૦–ગાધિસુવનકહહૃદયહાંસિ, મુનિહિંહરિઅરેઅસુ.
અયમય ખડુઉ ઊખ જિમિ, અજહુંનબુઝઅબુઝ

કહેઉ લષણ મુનિશીલતુમ્હારા ।। કો નહિં જાન વિદિતસંસારા,
માતહિંપિતહિંઉઋણભયેનીકે ।। ગુરૂઋણ રહા શોચ બહુજીકે.
સો જનુ હમરે માથે કાઢા ।। દિનચલિગયોવ્યાજ બહુવાઢા,
અબઆનિયવ્યવહરિયા બોલી ।। તુરત દેબ મૈ થૈલી ખોલી.
સુનિ કટુવચન કુઠાર સુધારા ।। હા હા કહિ સબલોગ પુકારા,

ભૃગુવર પરશુ દેખાવહુ મોહીં ॥ વિપ્ર વિચરિબચો નૃપદ્રોહી.
મિલે ન કબહુ સુભટરણ ગાઢે ॥ દ્વિજદેવતા ઘરહિકે બાઢે,
અનુચિત કહિ સબલોગપુકારે ॥ રઘુપતિસૈનહિં લષણુનિવારે.

દો૦—લક્ષણઉત્તરઆહુતિસરીસ, ભૃગુવરકોપકૃશાનુ.
બઢત દેખી જલસમ બચન, બોલે રઘુકુલભાનુ.

નાથ કરહુ બાલકપર છોહુ ॥ શુદ્ધ દુધમુખ કરિય નકોહુ,
જો પૈ પ્રભુપ્રભાવકછુ જાના ॥ તૌ કિ બરાબર કરત અયાના.
જોલરિકાકછુઅનુચિતકરહીં ॥ ગુરૂ પિતુ માતુ મોદમનભરહીં,
કરિયકૃપા શિશુ સેવકજાની ॥ તુમ સમશીલ ધીરમુનિ જ્ઞાની.
રામબચનસુનિકછુકજુડાને ॥ કહિકછુલષણ બહુરિમુસુકાને
હંસતદેખિનખશિખરિસિવ્યાપી ॥ રામ તોર ભ્રાતા બડપાપી.
ગૌર શરીરશ્યામમનમાહીં ॥ કાલકુટ મુખ પંચમુખ નાહી.
સહજ ટેઢઅનુહરૈ નતોહી ॥ નીચ માંચસમ લખૈ ન મોહી.

દો૦—લક્ષણકહેઉ હંસિસુનહુમુનિ ક્રોધ પાપકર મુલ.
જેહિબશ જનઅનુચિતકરહિ, ચરહિંબિશ્વતપ્રતિકૂલ.

મૈ તુમ્હાર અનુચરમુનિરાયા ॥ પરિહરિ કોપ કરિયઅબદાયા,
ટુટ ચાપ નહિજરહિં રિસાને ॥ બૈઠિય હોઈહિ પાય પિરાને.
જો અતિપ્રિય તો કરિયઉપાઇ ॥ જોરિય કોઉ બડગુણી બુલાઇ,
બોલત લષણહિં જનકડરાહીં ॥ મષ્ટ કરહુ અનુચિત ભલનાહી.
થર થર કાંપહિ પુરનરનારી ॥ છોટ કુમાર ખોટ અતિભારી,

ભૃગુપતિસુનિસુનિનિર્ભયવાની ॥ રિસ તનુ જરૈ હોય બલહાનિ.
બોલે રામહિં દેઇ નિહોરા ॥ બચૈ વિચારિ બન્ધુલઘુ તોરા,
મન મલીન તનુ સુન્દર કૈસે ॥ વીષરસભરા કનકઘટ જૈસે.

દો૦–સુનિ લક્ષ્મણ બિહંસે બહુરિ, નયન તેરેરે રામ.
ગુરૂસમીપગવને સકુચિ, પરિહરિબાણીબામ.

અતિવિનીત મૃદુ શીતલબાણી ॥ બોલે રામ જોરિ યુગ પાણી,
સુનહુ નાથતુમ સહજ સુજાના ॥ બાલકવચન કરિય નહિં કાના.
બરૈ બાલક એકસ્વભાઉ ॥ ઇનહિં ન સન્ત વિદુષહિં કાઉ,
તહિં નાહીં કછુ કાજ બિગારા ॥ અપરાધી મૈ નાથ તુમ્હારા.
કૃપા કોપ વધ બન્ધુ ગુસાઇં ॥ મોપર કરિય દાસકી નાઈં,
કહિયબેગિજેહિબિધિરિસિજાય॥ મુનિગાયક સોઇકરિય ઉપાઈ.
કહ મુનિ રામ જાઇરિસ કૈસે ॥ અજહું બન્ધુતવચિતવઅનૈસે,
યહિકે કણ્ઠ કુઠાર ન દીન્હા ॥ તૌમૈં કહા કોપ કરિ કીન્હા.

દો૦–ગર્ભસ્ત્રવહિંઅવનિપરમણી. સુનિકુંઠારગતિઘોર.
પરશુ અછત દેખૌં જીયત, વૈરી ભૂપકિશોર.

બહૈનહાથ દહ રિસ છાતી ॥ ભા કુઠાર કુંઠિત નૃપઘાતી,
ભયઉબામબિધિફિરેઉસુભાઉ॥ મોરે હૃદય કૃપા કસ કાઉ.
આજુદૈવ દુખદુસહસહાવા ॥ સુનિ સૌમિત્રિ વિહંસિશિરનાવા,
બાઉ કૃપામુરતિ અનુકુલા ॥ બોલત વચન ઝરત જનુ કુલા.
જો પૈ કૃપા જરૈ મુનિગાતા ॥ ક્રોધ ભયે તનુ રાખુ વિધાતા,

દેખુ જનક હઠિબાલક એહુ ॥ કીન્હ ચહત જડ યમપુરગેહુ.
બેગિકરહુકિનઆંખિનઓટા ॥ દેખત છોટ ખોટ નૃપઢોટા,
બિહસેલષણ કહામુનિપાંહી ॥ મુંદિય આંખિ કતહુ કોઉનાહીં.
દો૦—પરશુરામ તબ રામપ્રતિ, બોલે વચન સક્રોધ.
શમ્ભુસરાસનતોરિશઠ, કરસિ હમારપ્રબોધ.
બન્ધુ કહ કટુસમ્મત તોરે ॥ તુ છલ બિનય કરસિ કર જોરે,
કરૂ પરિતોષ મોર સંગ્રામા ॥ નાહિંત છાંડુ કહાઉબ રામા.
છલ તજીકરહુસમરશિવદ્રોહી ॥ બન્ધુસહિત નતુમારૌં તોહીં,
ભૃગુપતિ તમકીકુઠાર ઉઠાયે ॥ મન મુસુકાહિં રામાશિરનાયે.
ગુનહુ લષણકર હમપર રોષુ ॥ કતહું સુધાઈહુતે બડદોષુ,
ટેઢ જાની શંકા સબકાહુ ॥ વક્ર ચન્દ્રમહીં ગ્રસ ન રાહુ.
રામકહેઉરીસીતજીયમુનીશા ॥ કર કુઠાર આગે યહ શીશા,
જેહીરીસજાઇકરીયસોઈસ્વામી॥ મોંહીં જાનીઆપનઅનુગામી.
દો૦—પ્રભુહિંસેવકહિંસમરકસ. તજાહુવિપ્રબરરોષ.
વેષવિલોકી કહેસીકછુ, બાલકકહુનહીંદોષ.
દેખી કુઠાર બાણધનુધારી ॥ ભૈલરીકહીં રીસ બીરવીચારી
નામ જાન પૈતુમહીંનચીન્હા ॥ વંશસ્વભાવ ઉતરતોહીંદીન્હા.
જોતુમઅવતેઉ મુનીકી નાઇં ॥ પદરજ શીરશીશુધરતગુસાઇં,
ક્ષમહુ ચુક અનજાનતકેરી ॥ ચહીય વીપ્રઉર કૃપા ઘનેરી.
હમહીંતુમહીંસરીવરીકસનાથા ॥ કહહુતો કહાંચરણકહંમાથા,

રામમાત્ર લઘુ નામ હમારા ॥ પરશુસહીત બડનામ તુમ્હારા.
દેવ એક ગુણ ધનુષ હમારે ॥ નવગુણ પરમપુનીત તુમ્હારે,
સબપ્રકાર હમ તુમસન હારે ॥ ક્ષમહુ વિપ્રઅપરાધ હમારે.

દો૦–બારબાર મુની બીપ્રબર, કહા રામસન રામ;
બોલે ભૃગુપતિસરૂષ હોઇ, તુહૂં બન્ધુસમબામ.

નીપટહીદ્વીજકરીજાનેહુ મોહીં ॥ મૈં જસ વીપ્ર સુનાઉં તોહીં,
ચાપસ્ત્રવા શર આહુતી જાનુ ॥ કોપમોર અતીઘોર કૃશાનુ.
સમીધ સેન ચતુરંગ સુહાઈ ॥ મહામહીપ ભયે પશુ આઈ,
મૈંયહીં પરશુ કાટીબલી દીન્હે ॥ સમરયજ્ઞ જગ કોટીન કીન્હે.
મોર પ્રભાવ બીદીત નહીં તોરે ॥ બોલસી નીદરી વીપ્રકે ભોરે,
ભંજેઉ ચાપ દાપ બડ બાઢા ॥ અહમીતીમનહું જીતીજગઠાઢા,
રામ કહા મુનિ કહહુ બિચારી ॥ રિસિઅતિબાડલઘુચુકહમારી
છુવતહિ ટુટ પિનાક પુરાના ॥ મૈં કેહિ હેતુ કરૌ અભિમાના

દો૦–જો હમ નીદરહિં વીપ્રબર, સત્ય સુનાહુ ભૃગુનાથ.
તૌ અસ કૌ જગસુભટ જેહી, ભયબશ નાવહી માથ.

દેવ દનુજ ભૂપતિ ભટ નાના ॥ સમબલઅધિકહોઉબલવાના,
જો રણ હમહિં પ્રચારય કોઉ ॥ લરહિં સુખેન કાલકિન હોઉ.
ક્ષત્રિયતનુ ધરિ સમર સકાના ॥ કુલકલંક તેહિં પામર જાના,
કહાં સ્વભાવ ન કુલહિં પ્રશંસી ॥ કાલહુ ડરહિં ન રણ રઘુવંશી,

બિપ્રબંશકી અસ પ્રભુતાઇ ।। અભય હોય સો તુમહિં ડરાઈ,
સુનિ મૃદુ ગુઢબચન રઘુપતિકે ।। ઉઘરે પટલ પરશુઘરમતિકે.
રામ રમાપતિકર ધનુ લેહુ ।। ખેંચહુ મોર મિટૈ સંદેહુ,
લેત ચાપ આપુહિ ચઢિ ગયઉ ।। પરશુરામમન બિસ્મય ભયઉ.

દો૦—જાના રામપ્રભાવ તબ, પુલકપ્રફુલિતગાત.
જોરી પાણી બોલે વચન, પ્રેમ ન હૃદય સમાત.

જય રઘુવંશ—બનજ—બનભાનુ ।। ગહન દનુજકુલદહનકૃશાનુ,
જય સુર વિપ્ર—ધેનુ—હિતકારી ।। જય મદમોહકોહભ્રમહારી.
વિનય—શીલ—કરૂણાગુણસાગર ।। જયતિવચનરચનાઅતિનાગર
સેવકસુખદ સુભગ સબ અંગા ।। જય શરીરછબિકોટિઅનંગા
કરૌં કહા મુખ એક પ્રશંસા ।। જય મહેશ મન—માનસહંસા
અનુચિત બહુત કહેઉં અજ્ઞાતા ।। ક્ષમહુ ક્ષમામન્દિર દોઉતાભ્રાા.
કહિ જય જય જય રઘુકુલકેતુ ।। ભૃગુપતિ ગયે બનહિં તપહેતુ,
અપભય કુટિલ મહીપ ડરાને ।। ઉઠિ ઉઠિ કાયરગત્રહિંપરાને.

દો૦—દેવન દીન્હી દુન્દુભી, પ્રભુપર વર્ષહિં ફુલ.
હર્ષે પુરનરનારી સબ, મીટા મોહમય શુલ.

ભાગ ૧ લો સમાપ્ત.

ભાગ ૨ જો.

केवट संवाद.

દો૦—સાસુસસુરસનમોરીહુત, બીનયકરબપરિપાય.
મોર શોચ જની કરીય કછુ, મૈં બન સુખી સુભાય.

પ્રાણુનાથ પ્રિય દેવર સાથા ॥ બીરધુરીણ ધરે ધનુ ભાથા,
નહીંમગુશ્રમભ્રમદુખમનમોરે ॥ મોહિંલગિશોચકરિયજનિભોરે.
સુનિસુમન્તસિયશીતલબાની ॥ ભયેબિકલજનુફણિમણિહાની,
નયન ન સૂઝ સુનૈ નહિં કાના ॥ કહિનસકૈ કછુઅતિઅકુલાના.
રામ પ્રબોધ કીન્હ બહુભાંતી ॥ તદપિહોઇનહિં શીતલ છાતી.
યત્ન અનેક સાથહિત કીન્હા ॥ ઉચિત ઉતરરઘુનન્દન દીન્હા,
મેટી જાય નહીં રામરજાઇ ॥ કઠીન કર્મગતિ કછુનબસાઈ.
રાનલષણસીયપદ શીર નાઈ ॥ ફીરેઉ વણીક જીમીમૂલગંવાઈ,

દો૦—રથ હાંકે હય રામતન, હરિ હરી હિહનાહીં.
દખીનિષાદવીષાદબશ, શીરધુનીધુની પછીતાહી.

જાસુ વીયોગ વિકલ પશુ એસે ॥ પ્રજામાતુપીતુ જીવહિંકૈસે,
બરબસ રામ સુમંત પઠાયે ॥ સુરસરીતીરઆપુચલીઆયે.
માંગી નાવ ન કેવટ આના ॥ કહે તુમ્મારમર્મ મૈ જાના,
ચરણકમલરજકહું સબ કહઈ ॥ માનુષકરણીસુરીકછુ અહઇ.
છુઅત શીલાભઇ નારી સુહાઈ ॥ પાહનતે ન કાઠ—કઠિનાઈ,

તરણીઉ મુનીધરણી હોઇ જાઇ ॥ બાટ પરૈ મોરી નાવ ઉડાઇ.
એહ પ્રતિપાલૌ સબ પરીવારૂ ॥ નહીં જાનૌં કછુ ઔર કબારૂ,
જો પ્રભુ અવશિ પાર ગા ચહહુ ॥ તૌ પદપદ્મ પખારન કહહુ.
"તુમ કેવટ ભવસાગરકેરે ॥ નદી નારકે હમ બહુતેરે,
હમરી તુમરી કસિ ઉતરાઇ ॥ નાપિતનાપિતકી જનવાઇ"

*—પદપદ્મ ધોઇ ચઢાઇ નાવ ન નાથ ઉતરાઇ ચહૌં,
મોહિ રામ રાઉરિઆનિ દશરથ શપથસબ સાંચી કહૌં.
બરૂતીરમારહિ લપણુ પૈ જબલગિ ન પાંવ પખારિ હૌં,
તબલગિ ન તુલસીદાસ નાથ કૃપાળુ પાર ઉતારી હૌં.

સો૦—સુનિ કેવટકે બૈન, પ્રેમલપેટે અટપટે;
બિહસે કરૂણાઐન, ચિતૈ જાનકી લખણતન.

કૃપસિન્ધુ બોલે મુસુકાઇ ॥ સોઇ કરહુ જોહી નાવ ન જાઇ,
બેગી આનિજલ પાંવ પખારૂ ॥ હોત વીલમ્બ ઉતારહુ પારૂ.
જાસુ નામસુમીરત એકબારા ॥ ઉતરહિં નરભવસિન્ધુઅપારા,
સો કૃપાલ કેવટહિ નિહોરા ॥ જે જીયજગ તિહુ પગતે થોરા.
પદનખનીરખી દેવસરીહર્ષી ॥ સુની પ્રભુ વચનમોહમતિકર્ષી,
કેવટ રામરજાયસુ પાવા ॥ પાની કઠવતા ભરી લે આવા.
અતીઆનન્દ ઉમંગીઅનુરાગા ॥ ચરણસરોજ પખારન લાગા,
વર્ષિ સુમનસુરસકલ સિહાહીં ॥ યહીસમપુણ્યપુંજ કોઉનાહીં.

દો૦—પદપખારિ જલપાન કરી, આપુ સહિત પરીવાર;
પિતર પાર કરિ પ્રભુહિં પુનિ, મુદિત ગયઉ લૈ પાર.

ઉતરી ઠાઢ ભયે સુરસરીરેતા ॥ રામ સીય ગુહલખણસમેતા,
કેવટ ઉતરી દણ્ડવત કીન્હા ॥ પ્રભુસકુચેકછુયહિનહિંદીન્હા.
પિયહિયકી સિય જાનનહારી ॥ મણિ મૂંદરિમનમુદિતઉતારી,
કહેઉ કૃપાલુ લેહુ ઉતરાઈ ॥ કેવટ ચરણ ગહેઉ અકુલાઈ.
નાથ આજુહમ કાહ ન પાવા ॥ મિટે દોષ દુખ દારિદદાવા,
અમીત કાલમૈં કીન્હમંજુરી ॥ આજુદીન્હબિધિસબભરિપૂરી.
અબકછુનાથ ન ચાહિયમોરે ॥ દીનદયાલુ અનુગ્રહ તોરે,
ફિરતીબાર જો કછુમોહિંદેવા ॥ સો પ્રસાદ મૈં શિર ધરિ લેવા.

દો૦—બહુત કીન્હ હઠ લખણ પ્રભુ, નહી કછુ કેવટ લેઇ.
બીદા કીન્હ કરૂણાયતન, ભક્તી બીમલ વર દેઇ.

निखाद तथा भरत मिलाप.

દો૦ સૌંપી નગર શુચી સેવકન્હ, સાદર સબહીં ચલાઇ.
સુમીરી રામ સીયચરણ તબ, ચલે ભરત દોઉભાઇ.

રામદર્શહિત સબ નર નારી ॥ જનુકરિકરિણિચલેત કિબારી,
બનસિયરામસમુઝિ મનમાંહીં ॥ સાનુજ ભરત પયાદેહિં જાહીં.
દેખિ સનેહ લોગ અનુરાગે ॥ ઉતરિ ચલે હયગજરથત્યાગે,
જાઇ સમીપ રાખિ નિજડોલી ॥ રામમાતુ મૃદુ બાની બોલી.
તાત ચઢહુ રમ બલિ મહતારી ॥ હોઇહિ પ્રિય પરિવાર દુખારી
તુમ્હરે ચલતચીલહિસબલોગુ ॥ સકલ શોકકૃશનહિં મગયોગુ.

શિર ધરિ બચન ચરણશિરનાઈ ॥ રથ ચઢી ચલત ભયેદોઉભાઈ
તમસા પ્રથમ દિવસ કરિબાસુ ॥ દુસર ગોમતિતીર નિવાસુ.

દો૦—પયઅહારફલઅસનઇક, નીશીભોજનસબલોગ.
કરત રામહિત નેમ બ્રત, પરીહરી ભુષણ ભોગ.

સઈતીર બસિ ચલે બિહાને ॥ શૃંગબેરપુર સબ નિયરાને,
જેઠ કૃષ્ણ ચતુરથિદિન યાના ॥ પહુંચે ભરત નિષાદહુ જાના.
સમાચાર સબ સુને નિષાદા ॥ હૃદય વિચાર કરે સવિષાદા,
કારણ કવન ભરત બન જાહીં ॥ હે કછુ કપટભાવ મનમાહીં.
જોપૈ જિય ન હોત કુટિલાઇ ॥ તો કસ લીન્હ સંગ કટકાઇ,
જાનહિં સાનુજ રામહિં મારી ॥ કરૌં અકણ્ટક રાજ સુખારી.
ભરત ન રાજનીતિ ઉર આની ॥ તબ કલંક અબ જીવનહાની,
સકલ સુરાસુર જુરહિં જુઝારા ॥ રામહિં સમર ન જીતનહારા.
કા આશ્ચર્ય ભરત અસ કરહીં ॥નહિં બિષબેલિઅમિયફલફરહી

દો૦—અસબીચારી ગુહ જ્ઞાતિસન, કહેઉ સજગ સબ હોહુ.
હથ બાંસહુ બોરહુ તરણિ, કીજીય ઘાટારોહુ.

હોઇ સજગ સબ રોકહુ ઘાટા ॥ ઠાટહુ સકલ મરણકે ઠાટા,
સન્મુખ લોહ ભરતસન લેહુ ॥ જીયત ન સુરશીર ઉતર નદેહુ
રામસ્મરણ પુનિ સુરસરિતીરા ॥ રામકાજ ક્ષણભંગુ શરીરા,
ભરત ભાઈ નૃપ મૈં જન નીચુ ॥ બડેભાગ્ય અસ પાઇયમીચુ.
સ્વામિકાજ કરિહૌં રણ રારી ॥ લૈ હોંસુયશ ભુવનદશ ચારી,

તજહુ પ્રાણ રઘુનાથનિહોરે ॥ દુહુ હાથ મુદ મોદક મોરે.
સાધુસમાજ ન જાકર લેખા ॥ રામભક્તમહં જાસુ ન રેખા,
જાયજીયત જગ સોમહિ ભારૂ ॥ જનની-યૌવન-વિટપ કુઠારૂ.

દો૦-બિગતબિષાદ નીષાદપતિ, સબહિં બઢાય ઉછાહુ;
સુમીરીરામમાંગેઉતુરત, તરકસ ધનુષસનાહુ.

બેગહિ ભાઈ સજહુ સંજોઊ ॥ સુનિ રજાય કદરાય ન કોઊ,
ભલેહિ નાથ સબકહહિં સહરષા ॥ એકહિં એક બઢાવહિં કરષા,
ચલે નિષાદ જુહારિ જુહારી ॥ શૂર સકલ રણ રૂચૈ સુરારી.
સુમીરિ રામપદપંકજ પનહીં ॥ ભાથા બાંધિચઢાવહિં ધનુહીં,
અંગુરિપહિરિ કુંડિ શિરધરહીં ॥ ફરસા બાંધ શેલસમ કરહીં.
એક કુશલ અતિઓડનખાંડે ॥ કુદહિં ગગનમનહુંક્ષિતિ છાંડે,
નિજનિજસાજસમાજ બનાઈ ॥ ગુહરાવતહિં જુહારહિં જાઈ.
દેખિ સુભટ સબ લાયક જાને ॥ લૈ લૈ નામ સકલ સનમાને.

દો૦-ભાઇહુ લાવહુ ધોખજની, આજુકાજ બડ મોહુ;
સુનિ સરોષ બોલે સુભટ, બીર અધીર ન હોહુ

રામપ્રતાપ નાથ બલ તોરે ॥ કરહિં કટકબિનુ ભટબિનુ ઘોરે.
જીવન પાંવ નહિં પીછે ધરહોં ॥ રૂણ્ડમુણ્ડમય મે દિનાકરહો.
દેખિ નિષાદનાથ ભલ ટોલુ ॥ કહેઉ બજાઉ જુઝાઉ ઢોલુ,
યતના કહત છીંક ભઈ બાંયે ॥ કહેઉ શકુનિયન્હ ખેત સુહાયે.
બૂઢ એક કહ શકુન બિચારી ॥ ભરતહિં મિલિય નહોઇહિ રારી.

રામહિં ભરત મનાવન જાહીં ॥ શકુન કહ્યુ અસબિચંહ નાહીં,
મુનિ ગુહ કહે નીક કહ બુઢા ॥ સહસા કરિ પછિ તાહિં બીમુઢા
ભરત સ્વભાવ શીલ બિન બુઝે ॥ બડિ હિતહાનિજાનિબિનુજુઝે.

દો૦–ગહહુઘાટ ભટમીમીટીસબ, લેઉ મર્મલીજાય;
બુઝિમિત્ર અરિમધ્યગતિ, તબતસકરબઉપાય.

લખબ સનેહ સુહાય સુભાયે ॥ વૈર પ્રીતિ નહિં દુરત દુરાયે,
અસ કહિ ભેટ સંજોવન લાગે ॥ કન્દમુલ ફલ ખગમૃગ માંગે.
મીન પીન પાઠીન પુરાને ॥ ભરિ ભરિ ભાર કહારન આને,
સકલસાજસજીમિલનસિધાયે ॥ મંગલમૂલ શકુન શુભ પાયે.
દેખિ દૂરિતે કહિ નિજનામૂ ॥ કીન્હ મુનીશહિં દણ્ડપ્રણામૂ
જાનિરામપ્રિયદીન્હ અશીશા ॥ ભરતહિં કહેઉ બુલાઈમુનીશા.
રામસખાસુનિ સ્યંદન ત્યાગા ॥ ચલે ઉતરિ ઉમંગત અનુરાગા,
ગાંય જાતિ ગુરૂ નામ સુનાઇ ॥ કીન્હ જુહારિ માથ મહિ લાઈ.

દો૦–કરતદણ્ડવત દેખીતેહિં, ભરતલીન્હઉરલાઇ;
મનહું લખણસનભેંટભઇ, પ્રેમ ન હૃદયસમાઇ.

ભેટે ભરત તાહિ અતિપ્રીતી ॥ લોમ સિહાહિં પ્રેમકે રીતી,
ધન્ય ધન્ય ધ્વનિમંગલમુલા ॥ સુર સરાહિ તેહિં બર્ષહિં ફુલા.
લોક બેદસબભાંતિહિં નીચા ॥ જાસુ છાંહ છુઇ લેઇય સીંચા,
તેહિંભરિઅંક રામલઘુભ્રાતા ॥ મિલત પુલકપરિપુરિતગાતા.
રામ રામ કહિ જે જમુહાહીં ॥ તિનહિં ન પાપપુંજ સમુહાહીં

યહિં તો રામલાયઉર લીન્હા ॥ કુલસમેત જગ પાવન કીન્હા,
કર્મનાશજલ સુરસરિ પરઈ ॥ તેહિ કો કહહુ શીશ નહિધરઈ.
ઉલટા નામ જપતજગ જાના ॥ બાલ્મીકિ ભે બ્રહ્મસમાના.
દો૦—શ્વપચશબર ખલયવનજડ, પામર કોલ્હ કિરાત;
રામ કહત પાવન પરમ, હોત ભુવન બીખ્યાત.

दशरथ सुमंत संवाद.

દો૦—સખા રામ સિય લખણ જહં, તહાં મોહિ પહુંચાઉ.
નાહિંત ચાહત ચલન અબ, પ્રાણ કહીં સતભાઉ.
પુનિ પુનિ પૂંછત મંત્રિહિં રાઉ ॥ પ્રિયતમ સુવનસંદેશ સુનાઉ,
સુનહુ સખા સોઈ કરિયઉપાઊ॥ રામલખણ સિય બેગિદિખાઊ.
સચિવ ધીર ધરિ કહિમૃદુબાની॥ મહારાજ તુમ પણ્ડિત જ્ઞાની,
બીર સુધીર—ધુરન્ધર દેવા ॥ સાધુસમાજ સદા તુમ સેવા.
જન્મમરણસબસુખદુખભોગા ॥ હાનિલાભપ્રિયમિલનબિયોગા,
કાલકર્મબશ હોહિં ગુસાંઇ ॥ પરવશ રાત દિવસકી નાઇં.
સુખહર્ષહિંજડદુખબિલખાહીં ॥ દોઉ સમ ધીર ધરહિં મનમાહીં
ધીરજ ધરહુ વિવેકવિચારી ॥ છાંડિય શોચ સકલહિતકારી.
દો૦ પ્રથમ બસ તમસા ભયઉ, દુસર સુરસરિતીર.
ન્હાય રહે જલપાન કરી, સિયસમત દોઉ બીર.
કેવટ કીન્હ બહુત સેવકાઇ ॥ સો યામિનિ શૃંગબેર ગંવાઇ,
હોત પ્રાત બટક્ષીર મંગાવા ॥ જટા મુકુટ નિજશીશ બનાવા
રામસખા તબ નાવ મંગાઇ ॥ પ્રિયા ચઢાઈ ચલે રઘુરાઈ,

લષણુ ધરે ધનુ બાણ બનાઈ ॥ આપુ ચઢે પ્રભુઆયસુ પાઇ.
વિકલ વિલોકિમોહિ રઘુબીરા ॥ બોલે મધુર બચન ધરિ ધીરા,
તાત પ્રણામ તાતસન કહેઊ ॥ બાર બાર પદપંકજ ગહેઊ.
કરબ પાંય પરિ વિનયબહોરી ॥ તાત કરિય જનિ ચિંતામોરી
બન મગ મંગલ કુશલહમારે ॥ કૃપા અનુગ્રહ પુણ્ય તુમ્હારે.
છં૦—તુમ્હરે અનુગ્રહ તાત કાનન જાત સબસુખ પાઇહોં.
પ્રતિપાલિ આય સુ કુશલદેખન પાયપુનિ ફિરિ આઇહોં.
જનની સકલ પરિતોષકરિ પરિ પાંય કરિ વિનતીઘની.
તુલસી કરેહુ સોઈ યત્ન જોહવિધિ કુશલરહ કોશલધની.
સો૦—ગુરૂસન કહબ સંદેશ, બારબાર પદપદ્મ ગહિ.
કરબ સોઇ ઉપદેશ, જેહિ ન શોચ મોહિ અવધ પતિ.
પુરજન પરિજન સકલ નિહોરી॥ તાત સુનાવહુ વિનતી મોરી.
સોઈ સબભાંતિ મોર હિતકારી ॥ જાતે રહ નરનાહ સુખારી,
કહબ સંદેશ ભરતકે આયે ॥ નીતિ ન તજબ રાજપદ પાયે
પાલહુ પ્રજહિ કર્મ મન બાની॥ સેવહુ માતુ સકલ સમજાની
ઔર નીબાહબ ભાઈપ ભાઇ, કરી પીતુમાતુ સુજન સેવકાઇ,
તાત ભાંતિ તેહી રાખબ રાઊ ॥ શોચ મોર જેહિ કરહિ નકાઊ·
લષણુ કહેઉ કછુ વચનકઠોરા ॥ બરજિરામપુનિમોહિ નિહોરા
બાર બાર નિજશપથ દિવાઇ ॥ કહબ ન તાત લષણલરિકાઈ
દો૦—કહિ પ્રણામ કછુ કહનલીય, સાય ભઇશીથીલ સનેહ;
થકિત વચન લોચન સજલ, પુલક પલ્લવીત દેહ.

તેહિ અવસર રઘુવરરૂખ પાઈ ॥ કેવટ પારહિં નાવ ચલાઈ,
રઘુકુલતિલક ચલે યહિભાંતી ॥ દેખેઉ ઠાઢ કુલિશ ધરિ છાતી.
મૈં આપન કિમિ કહઉં કલેશુ ॥ જિઅત ફિરેઉં લે રામ સંદેશુ,
અસકહિસચિવવચનરહિગયઊ ॥ હાનિગલાનિસોચબશ ભયઊ.
સુનત સુમંતબચન નરનાહુ ॥ પરેઉ ધરણિ ઉર દારૂણ દાહુ,
તલફત વિષમ મોહ મન માપા ॥ માજા મનહું મીનકહં વ્યાપા
કરિ વિલાપ સબ રોવહિં રાની ॥ મહાબિપતિકિમિજાઇબખાની
સુનિ વિલાપ દુખહુ દુખ લાગા ॥ ધીરજહુકર ધીરજ ભાગા.

દો૦–ભયઉ કોલાહલ અવધ અતિ, સુની નૃપ રાઉરશોર;
વીપુલવિહંગ બન પરેઉ નીશી, માનહુ કુલિશ કઠોર.

પ્રાણકણ્ઠગત ભયઉ ભુઆલુ ॥ મણિવિહીનજિમિવ્યાકુલવ્યાલુ
ઇંદ્રિય સકલ વિકલ ભઇંભારી ॥ જનુસરસરજિવન વિનુબારી
કૌશલ્યા નૃપ દીખ મલના ॥ રવિકુલરવિ અથયેજિયજાના.
ઉર ધરિ ધીર રામમહતારી ॥ બોલી વચન સમય અનુહારી
નાથ સમુઝિ મનકરિયવિચારૂ ॥ રામવિયોગપયોધિ અપારૂ.
કર્ણધાર તુમ અવધિ જહાજૂ ॥ ચઢેઉસકલપ્રિયવણિકસમાજૂ,
ધીરજ ધરિય તો પાઇય પારૂ ॥ નાહિંત બૂડહિ સબ પરિવારૂ.
જો જિય ધરિય વિનયપિયમોરી ॥ રામલષણસિયમિલબ બહોરી,

દો૦–પ્રિયાવચન મૃદુ સુનતનૃપ, ચીતયઉઆંખીઉઘારી;
તલફત મીન મલીન જનુ, સિંચત શીતલ બારી.

ધરિ ધીરજ ઉઠિ બૈઠુ ભુઆલૂ ॥ કહુ સુમન્ત કહં રામ કૃપાલૂ.
કહાં લષણ કહં રામ સનેહી ॥ કહં પ્રિયપુત્રવધુ વૈદેહી,
બિલપત રાઉ વિકલ બહુ ભાંતી ॥ ભઇયુગસરિસસિરાતિ ન રાતી.
તાપસ અન્ધશાપસુધિ આઈ ॥ કૌશલ્યહિં સબ કથા સુનાઈ.

સરવણની કથા.

એક સમય સુન પ્રીયે સયાની ॥ મૃગયાકી મેરે મન આની.
સબ મૃગયાકર સાજ સજાઈ ॥ ગયેઉ વન હી સંગસેન સુહાઇ,
રૈનીસમય વેતસ વન તીરા ॥ બૈઠે સરવરતટ મતિધીરા.
તાહી સમય લિયો ઘટકરમેં ॥ સરવણુ આયો જલહિતસરમેં,
તુંબા જલમેં જબહી ડુબાયો ॥ ભયો શબ્દ મેરે મન આયો.
જાન્યો મૃગ: તબ ધનુસ સંભારા ॥ લક્ષ વેંધકર તેહિઉરમારા,
લાગ્યો હિયે શબ્દ હા કીન્હો ॥ યહમાનુષ તબ મેનેંચીન્હો.
ગયેઉ નિકટતબ લખીદુખપાયો ॥ સરવણુ મોસે બચનસુનાયો,
શોચકરહુમતિ નૃપતીહમારી ॥ જો મેં કહું હુ કરહુ યહબારી.
મેં સરવણુ સેવહુપિતુ માતા ॥ નયનવીહિન દોઉ સુખદાતા,
તિનહીતૃષાને અધિક સતાયો ॥ લેન હેત જલકો આયો

દો૦-સો તુમને અજ્ઞાનસે, નૃપમમ મારેઉ બાન;
યાહિ ખેંચીયે દેહસે, નીકસ ન ચાહત પ્રાન.

અરૂ તુમ મન શકા મત આનો ॥ મેરી કહહી સત્યહિ માનો,
પર એકબાત હિયે તુમલાવહુ ॥ મમપિતુ માતુનિકટતુમજાવહુ.

તિનકો હિત સો નીર પીવાઈ ।। પાછે કહીયો મરમ સમુઝાઈ,
કરહિ ન શોચ કરહુ ઉપદેસા ।। સત્ય સંગ રઘુવંશ નરેસા,
અબ તુમ લિજે બાણુ નિકારી ।। સુન દશરથ દુખિત ભયોભારી,
હિયસે જબહિ નીકારો બાના ।। ઓંમકાર કહ છાંડ્યો પ્રાના.
નૃપ દસરથ ઘટ લિયો ઉઠાઇ ।। તિનકે માત પિતા ઢિંગ જાઇ,
પ્યાવન લાગે નીર બીનુ બાની ।। તબ બોલે દંપતી દુઃખ માની.

દો૦–પુત્ર ન બોલત આજ તુમ, હમસે સુંદર બેન;
કારણુ કવન કહહુ તુમ, જા સોહો જીય ચેન.

બીનુ બોલે હમ પીયહી ન નીરા ।। શુન ભયે દસરથ અધિય અધીરા
સમાચાર સબ હિયે સુનાઈ ।। પરે ધરણી દોઉ અકુલાઈ
પુત્ર પુત્ર કહી રોવન લાગે ।। મોસન કહને લગે અભાગે
જહાં પુત્ર તહાં દેઉ દીખાઈ ।। તબમેં તિનકો ગયેઉ લીવાઈ.
પુત્ર ઉઠાય ગોદમહ તારી ।। રોવન લગી શબ્દ કર ભારી,
પુનિ દોઉન યહ બાત જનાઇ ।। દીજે નૃપતિ ચિતા બનાઇ.
તબ મેને રચ ચિતા બનાઈ ।। બેઠે પુત્ર સહિત દોઉ જાઈ,
યોગ અગ્નિમાં નીજ તનુ જારા ।। મરણુ સમય અસવચન ઉચારા.

દો૦–જીમીહમ પુત્ર વિયોગમે, દસરથ ત્યાગેઉ પ્રાન;
એસેહી તનુ તજહુ તુમ, માનહુ બચન પ્રમાન.

: અસંકહ તાપસ ગએ સુરલોકા ।। મેરે મન છાયો અતી સોકા,
પુની મૈં નીજ મન કીન્હ વીચારા ।।વીનુ સમુ ઝેરૂ સી વચન ઉચારા.
પુત્ર નહી કોઉ ગેહ હમારે ।। કીમી ત્યાગ હીતનુવચન તુમ્હારે,
સોચ વીહાય ગેહમે આયો ।। અબતક તુમકો નહી સુનાયો.

સાંચભઇવહ અબસખ બાતા ॥ ગયેવન સીયરામ સહ ભ્રાતા,
પ્રાણ પીયારે વનહી સીધારે ॥ અબતક પ્રાણ ન ગયે હમારે.
અબસુખ કૌન મીલૈ જગમાંહી ॥ જેહીતે પ્રાણ ન તનુ તે જાહી,
રામ લષણ સીય કાન ન જાહી ॥ અબતક પ્રાણ રહે તનુ માહી.

દો૦—પ્રીય સરવનકી કથાસે અબગોહિ રહ્યો ન ધીર;
પુત્ર વીના જે નહી જીએ ધન ધન તે નરવીર.

ભયઉ વિકલ બર્ણત ઇતિહાસા ॥ રામરહિતધિક જીવન આસા.
સો તનુ રાખિ કરબ મેં કહા ॥ જેહિ ન પ્રેમપણ મોર નિબાહા,
હા રઘુનન્દન પ્રાણપરીતે ॥ તુમબિનુજિઅતબહુતદિનબીતે.
હા જાનકી લષણ હા રઘુબર ॥ હા પિતુહિતચિતચાતકજલધર,

સો૦—રામ રામ કહી રામ કહી, રામ રામ કહીં રામ;
તનુ પરીહરી રઘુબરબીરહ, રાઉ ગયે સુરધામ.

सुतीक्षण संवाद.

મુનિઅગસ્ત્યકરશિષ્ય સુજાના ॥ નામ સુતીક્ષણ રતભગવાના,
મનક્રમ વચન રામપદસેવક ॥ સ્વપ્નેહુ આન ભરોસ ન દેવક.
પ્રભુઆગમનશ્રવણસુનીપાવા ॥ કરત મનોરથ આતુર ધાવા,
હે વિધિ દિનબન્ધુ રઘુરાયા ॥ મોસે સઠપર કરિહહિં દાયા.
સહિત-અનુજ મોહિં રામગુંસાઈ ॥ મિલિહહિં નિજસેવકકીનાંઇ,
મોરે જિય ભરોસ દૃઢ નાહીં ॥ ભક્તિનબિરતિજ્ઞાનમનમાંહીં.
નહિં સતસંગ યોગજપ યાગા ॥ નહિં દૃઢચરણકમલઅનુરાગા,

એક બાની કરૂણાનિધાનકી ॥ સોપ્રિયજાંકે ગતિ ન આનકી.

છં૦—સોપરમપ્રિય અતિપાતકીજીન્હકબહુંપ્રભુ સુમીરણકર્યો;
તે આજુ મૈં નીજનયન દેખોંપૂર્ણપુલકિત હિય ભર્યો.
જે પદસરોજ અનેક મુની કરિ ધ્યાનકબહુંન આવહીં;
તે રામ શ્રીરઘુવંશમણિ પ્રભુ પ્રેમતે સુખ પાવહીં.

દો૦—પન્નગારી સુનુ પ્રેમસમ, ભજન ન દુસર આન;
યહુ બીચારી પુની પુની મુની, કરત રામગુણગાન.

હોઈહહિંસફલઆજુમમલોચન ॥ દેખિવદનપંકજભવમોચન,
નિર્ભર-પ્રેમ-મગ્ન મુનિ ગ્યાની ॥ કહિ ન જાઇ સોદશાભવાની,
દિશિઅરૂબિદિશિપંથનહિંસૂઝા ॥ કો મૈં કહાં ચલોં નહિં બુઝા.
કબહુંક ફિરિ પાછે પુનિ જાઇ ॥ કબહુંક નૃત્ય કરૈ ગુણ ગાઇ,
અવિરલ પ્રેમભક્તિમુનિપાઇ ॥ પ્રભુ દેખહિં તરૂ ઓટલુકાઇ.
અતિશય પ્રીતિદેખીરઘુબીરા ॥ પ્રગટે હૃદય હરણ ભવભીરા,
મુનિમનમાંઝઅચલહોઈ બૈસે ॥ પુલક શરીરપનસફલ જૈસે.
તબરઘુનાથ નિકટચલિઆયે ॥ દેખિ દશા નિજજનમનભાયે.

સો૦—રામ સુસહજ સ્વભાવ, સેવક–દુખહારીહ–દમન;
મુનીસન કહ પ્રભુ આવ, ઉઠઉઠ દ્વિજ મમ પ્રાણસમ.

મુનિહિંરામબહુભાંતિજગાવા ॥ જાગન ધ્યાનજનિતસુખપાવા,
ભૂપરૂપ તબ રામ દુરાવા ॥ હૃદય ચતુર્ભુજરૂપ દિખાવા.
મુનિ અકુલાય ઉઠા તબકૈસે ॥ બિકલહીનફણિ મણિબીનુજૈસે,
આગે દેખી રામતનુશ્યામા ॥ સીતા અનુજસહિતસુખધામા.

પરેઉલકુટઈવિચરણુન્હુલાગી ॥ પ્રેમમગ્ન મુનિવર બડભાગી,
ભુજ વિશાલ ગહિલિયેઉઠાઈ ॥ પ્રેમ પ્રીતિ રાખેઉ ઉર લાઈ.
મુનિહિંમિલતઅસસોહકૃપાલા॥ કનકતરૂહિંજનુભેંટ તમાલા,
રામબદન વિલોકિ મુનિઠાઢા ॥ માનહુંચિત્રમાંઝ લિખિ કાઢા.

દોહ૦—તબ મુની હૃદય ધીર ધરી, ગહિ પદ બારહિં બાર;
નીજ આશ્રમ પ્રભુ આની કરી, પુજા બીબીધ પ્રકાર.

કહમુનિપ્રભુસુનુબિનતીમોરી ॥ અસ્તુતિકરૌં કવનબિધિતોરી,
મહિમા અમિતમોરિમતિથોરી ॥ રવિ-સન્મુખખદ્યોત-ઉંજેરી.
શ્યામ—તામરસ—દામ—શરિરં ॥ જટા મુકુટપરિધનમુનિચીરં,
પાણિ ચાપશર કટિ તુણીરં ॥ નૌમિ નિરન્તર શ્રીરઘુવીરં.
મોહબિપિન—ઘનદહન—કૃશાનું ॥ સન્ત-સરોરૂહ-કાનન-ભાનું,
નિશિચર—કરીબરૂથ—મૃગરાજં ॥ ત્રાતુ સદાનો ભવખગ-બાજં.
અરૂણ—નયનરાજીવ—સુબેશં ॥ સીતા-નયનચકોર—નિશેશં,
હર—હિય—માનસ—રાજમરાલં ॥ નૌમિ રામ ઉરબાહુબિશાલં.
સંશયસર્પ—ગ્રસન ઉરગાદં ॥ શમનસકલ—સન્તાપવિષાદં
ભયભંજન રંજન—સુરયુથં ॥ ત્રાતુ સદા નો કૃપાવરૂથં.
નિર્ગણુ સગુણવિષમસમરૂપં ॥ જ્ઞાન—ગિરા—ગોતીત—અનુપં,
અમલંઅખિલં નવધં પારં ॥ નૌમિ રામ ભંજન—મહિભારં.
ભક્ત—કલ્પપાદપ—આરામં ॥ તર્જન ક્રોધ લોભ મદ કામં,
અતિ નાગરભવસાગર—સેતું ॥ ત્રાતુ સદા દિનકરકુલ-કેતું.

અતુલિત ભુજપ્રતાપબલધામં ॥ કલિમલબિપુલબિભંજનનામં,
ધર્મ–વર્મ શર્મદ ગુણ ગ્રામં ॥ સન્તત સંતનોતુ મમ રામં.
યદપિવિરજવ્યાપકઅવિનાશી ॥ સબકે હૃદય નિરંતરવાસી,
તદપિઅનુજસિયસહિતખરારિ ॥ બસહુમનસિમમકાનનચારી.
જે જાનહિંતે જાનહુ સ્વામી ॥ સગુણ અગુણઉરઅન્તર્યામી,
જો કોશલપતિ રાજિવનયના ॥ કરૈ સો રામ હૃદયમમઅયના.

સો૦–માયાવશ જીમી જીવ, રહહિ સદાસન્તન મગન;
તીમી લાગહુ મોહીં પીવ, કરૂણાકર સુન્દર સુખદ.

અસઅભિમાનજાયનહીભોરે ॥ મૈં સેવક રઘુપતિ પતિમોરે,
રામભક્તિ તજિ ચહકલ્યાના ॥ સો નર અધમ સૃગાલસમાના.
સુનિમુનિબચનરામમનભાયે ॥ બહુરિ હર્ષિ મુનિવર ઉરલાયે,
પરમપ્રસન્ન જાનિ મુનિ મોહીં ॥ જો વર માંગુ દેઉં મૈં તોહીં,
મુનિ કહ મૈં વર કબહું ન યાચા ॥ સમુઝિ નપરૈ જુઠકા સાંચા.
તુમહિં નીક લાગે રઘુરાઈ ॥ સોં મોહિં દેહુ દાસસુખદાઈ,
અબિરલ ભક્તિ બિરતિ વિજ્ઞાના ॥ હોહુ સકલગુણજ્ઞાનનિધાના.
પ્રભુ જો દીન્હ સો બર મૈં પાવા ॥ અબ સો દેહુ મોહિં જો ભાવા.

દો૦–અનુજ જાનકી સહિત પ્રભુ, ચાપબાણ ધરિ રામ;
મમ હિય ગગન ઇન્દુઇવ, બસહુ સદા નિષ્કામ.

એવમસ્તુ કહિ રમાનિબાસા ॥ હર્ષિ ચલે કુંભજઋષિપાસા.
મુનિ પ્રણામ કરિ યુગકર જોરી ॥ સુનહુ નાથપ્રભુવિનતી મોરી,

બહુત દિવસ ગુરુદર્શન પાયે ॥ ભયે મોહિં યહિઆશ્રમ આયે.
અબ પ્રભુસંગ જાઉં ગુરૂપાહીં ॥ તુમકહં નાથ નિહોરા નાહીં,
ચલે જાત મગ તવ પદકંજા ॥ દેખિહૌં જો વિરાધમદગંજા.
દેખિ કૃપાનિધિ મુનિચતુરાઈ ॥ લિયે સંગ વિહંસે દોઉ ભાઇ,
પન્થ કહતનિજભક્તિ અનૂપા ॥ મુનિઆશ્રમપહુંચે સુરભૂપા.
આશ્રમદેખિ મહાશુચિ સુન્દર ॥ સરિત સરોવર કાનન ભૂધર,
જલચર થલચર જીવ જહાંતે ॥ વૈર ન કરહિં પ્રીતિ સબહીંતે.

દો૦—તરૂબાહુ વિવિધવિહંગ મૃગ, બોલિત વિવિધ પ્રકાર;
બસહિં સિદ્ધમુનિ તપ કરહિં મહિમા ગુણ આગાર.

તુરત સુતીક્ષણ ગુરૂપહંગયઊ ॥ કરિ દણ્ડવતકહતઅસભયઊ,
નાથ કોશલાધીશ—કુમારા ॥ આયે મિલન જગત—આધારા.
રામ અનુજ સમેત બૈદેહી ॥ નિશિદિન દેવ જપત હૌ જેહી,
સુનત અગસ્ત્ય-તુરતઉઠિ ધાયે ॥ હરિબિલોકિ લોચનજલછાયે.
મુનિપદ કમલપરે દોઉ ભાઇ ॥ ઋષિ અતિપ્રીતિલિયેઉરલાઈ,
સાદર કુશલપૂછી મુનિ જ્ઞાની ॥ આસનપર બૈઠારે આની.
પુનિકરિ બહુપ્રકારે પ્રભુપૂજા ॥ મોહિં સમભાગ્યવંત નહિં દૂજા,
જહંલગિ રહે અપર મુનિવૃન્દા ॥ હર્ષે સબ વિલોકિ સુખકન્દા.

દો૦—મુનિસમુહમહં બૈઠે પ્રભુ, સન્મુખ સબકી ઓર;
શરદઇન્દુ જનુ ચિતવત, માનહું નિકર ચકોર.

जटायु तथा शवरी.

દો૦-કરસરોજ શિર પરસેઉ, કૃપાસિંધુ રઘુબીર;
નિરખિ રામછબી ધામમુખ, બીગત ભઇ સબપીર.

તબ કહ ગૃધ્ર બચન ધરિ ધીરા ।। સુનહુ રામ ભંજન-ભવભીરા
નાથ દશાનન યહ ગતિકીન્હી ।। તેહિખલજનકસુતાહરિલીન્હી
લૈ દક્ષિણદિશિ ગયઉ ગુસાંઇ ।। બિલપતિ અતિ કુરરીકીનાઈ,
દર્શલાગિ પ્રભુ રાખેઊ પ્રાણા ।। ચલન ચહત અબકૃપાનિધાના
રામ કહા તનુ રાખહુ તાતા ।। મુખ મુસુકાઇ કહી તેહિંબાતા
જાકર નામ મરત મુખ આવા ।। અધમૌ મુક્ત હોઈ શ્રુતિગાવા
સો મમ લોચનગોચર આગે ।। રાખૌં દેહ નાથ કેહિ લાગે,
જલ ભરિ નયન કહા રઘુરાઈ ।। તાત કર્મ નિજતે ગતિ પાઈ.
પરહિત બશ જિનકે મનમાહીં ।। તિન્હકહંજગદુર્લભકછુનાહીં
તનુ તજિ તાત જાહુ મમ ધામા ।। દેઉં કહા તુમ પૂરણકામા.

દો૦-સીતાહરણ તાત જનિ, કહહુ પિતાસન જાઇ;
જો મૈં રામ તો કુલસહિત, કહહિ દશાનન આઇ.

ગૃધ્રદેહ તજિ ધરિ હરિરૂપા ।। ભૂષણ બહુ પટ પીત અનુપા,
શ્યામ ગાત બિશાલ ભુજચારી ।। અસ્તુતિ કરત નયનભારગારી

છં૦-જયરામરૂપ અનુપ નિર્ગુણ સગુણ ગુણ પ્રેરક સહી;
દશશીશ બાહુ પ્રચંડ ખંડન ચંડશાર મંડન મહી.
પાથોદગાત સરોજમુખ રાજીવ-આયત-લોચનં;
નિતનોમિરામ કૃપાલુ બાહુ વિશાલ ભવ ભયમોચનં.

અલખ અમેય અનાદિ અજ અવ્યક્ત એક અગોચરં;
ગોવિન્દ ગોપરદ્વન્દ્વ હર વિજ્ઞાનઘન ધરણીધરં.
જય રામમંત્ર જપંત સંત અનંત જનમનરંજનમ;
નિતનૌમિરામઅકામપ્રિયકામાદિખલદલ ગંજનં;
જેહિશ્રુતિનિરંતરબ્રહ્મવ્યાપકવિરજઅજકહિ પાવહીં;
કરિજ્ઞાનધ્યાન વિરાગ યોગ અનેક મુનિ જેહિં પાવહીં.
સો પ્રગટ કરુણાકન્દ શોભાવૃન્દ અગ જગ મોહઈ;
મમ હૃદયપંકજ ભૃંગ અંગ અનંગ બહુ છબિ સોહઈ.
જો અગમ સુગમ સ્વભાવ નિર્મલ અસમસમશીતલ સદા;
પશ્યંતિ યોગી યતન કરિ કરત મન ગો વશ સદા.
    સો રામ રમાનિવાસ સંતત દાસવશ ત્રિભુવનધની;
    મમ ઉર બસહુ સો શમન સંસૃતિ જાસુ કીરતિ પાવની.

દો૦ અબિરલ ભક્તિ માંગિ વર, ગૃધ્ર ગયઉ હરિનામ:
    તેહિકી ક્રિયા યથોચિત, નિજકર કીન્હી રામ.

કોમલચિત અતિદીનદયાલા ॥ કારણબિનુ રઘુનાથ કૃપાલા,
ગૃધ્રઅધમખગઆમિષભોગી ॥ ગતિ દીન્હી જો યાચત યોગી.
સુનહુ ઉમા તે લોગ અભાગી ॥ હરિતજિ હોહિં વિષયઅનુરાગી,
પુનિસીતહિં ખોજતદોઉભાઈ ॥ ચલે બિલોકિત વન બહુતાઈ.
સંકુલ લતા બિટપઘન કાનન ॥ બહુ ખગ મૃગ તહં ગજ પંચાનન,
આવતપન્થકબન્ધ નિપાતા ॥ તેહિં સબ કહી શાપકી બાતા.
દુર્વાસા મોહિં દીન્હોં શાપા ॥ પ્રભુપદ દેખિ મિટા સો પાપા,
સુનુ ગન્ધર્વ કહૌં મૈં તોહી ॥ મોહિં ન સોહાઈ બ્રહ્મકુલદ્રોહી.

દો૦—મન ક્રમ બચન કપટ તજી, જોકર ભુસુરસેવ;
મોહિ સમેત બિરંચ શિવ, બશ તાકે સબ દેવ.

શાપત તાડત પરૂષ કહંતા ॥ વિપ્ર પૂજ્ય અસગાંવહિં સંતા,
પુજિય વિપ્ર શીલગુણહીના ॥ શુદ્ર નગુણગણ જ્ઞાન પ્રવીના.
કહિનિજધર્મતાહિસમુઝાવા ॥ નિજપદપ્રીતિ દેખિમનભાવા,
રઘુપતિચરણકમલ શિરનાઇ ॥ ગયઉ ગગન આપનિ ગતિપાઇ.
તાહિ દેહ ગતિ રામ ઉદારા ॥ શબરીકે આશ્રમ પગુ ધારા,
શબરી દીખરામ ગૃહ આયે ॥ મુનિકે બચન સમુઝિ જિય ભાયે
સરસિજલોચનબાહુવિશાલા ॥ જટા મુકુટ શિર ઉરવનમાલા,
શ્યામ ગૌર સુંદર દોઉ ભાઈ ॥ શબરી પરી ચરણ લપટાઇ.
પ્રેમમગ્ન મુખવચનનઆવા ॥ પુનિપુનિપદસરોજ શિરનાવા.
સાદર જલ લૈચરણ પખારે ॥ પુનિ સુંદર આસન બઠારે.

દો૦—કન્દ મુલ ફૂલ સરસ અતિ, દિયે રામકહું આનિ;
પ્રેમસહિત પ્રભુ ખાયઊ, બારહિં, બાર બખાનિ.

પાણિ જોરિ આગે ભઇઠાઢી ॥ પ્રભુહિં બિલોકિપ્રીતિઅતિબાઢી,
કેહિબિધિઅસ્તુતીકરોતુમ્હારી॥ અધમજાતિ મૈં જડમતિ ભારી.
અધમતે અધમઅધમઅતિનારી તિનમહ મૈં મતિમન્દ ગંવારી,
કહરઘુપતિસુનુભામિનિબાતા ॥ માનોં એક ભક્તિકર નાતા.
જાતિ પાંતિ કુલધર્મ બડાઇ ॥ ધન બલ પરિજનગુણચતુરાઈ,
ભક્તિહીન નર સોહૈ કૈસે ॥ બિનુજલ બારિદ દેખિય જૈસે

નવધા ભક્તિ કહૌં તોહિ પાહીં ॥ સાવધાન સુનુ ધરૂ મનમાહીં,
પ્રથમ ભક્તિ સન્તનકર સંગા ॥ દુસરિ રતિ મમ કથા પ્રસંગા.

દો૦—ગુરૂ-પદપંકજ-સેવા, તીસરી ભક્તિ અમાન;
ચૌથિ ભક્તિ મમ ગુણગણ, કરૈ કપટ તજી ગાન.

મંત્રજાપ મમ દૃઢ વિશ્વાસા ॥ પંચમ ભજન સો બેદ પ્રકાશા,
ષટ દમશીલ બિરતી બહુકર્મા ॥ નિરત નિરન્તર સજ્જનધર્મા.
સપ્તમસબમોહિમયજગદેખૈ ॥ મોસે સન્ત અધિકકરિ લેખૈ,
આઠમ યથાલાભ સન્તોષા ॥ સ્વપ્નેહુ નહિં દેખૈ પરદોષા.
નવમ સરલસબસોં છલહીના ॥ મમ ભરોસ હિય હર્ષ ન દીના,
નવમહું એકો જિન્હકે હોઇ ॥ નારિ પુરૂષ સચરાચર કોઈ.
સો અતિશયપ્રિયભામિનિમોરે ॥ સબ પ્રકાર ભક્તિ દૃઢ તોરે
યોગિવૃન્દદુર્લભ ગતિ જોઈ ॥ તોકહું આજુ સુલભ ભઇ સોઈ,
મમ દર્શનફલ પરમઅનૂપા ॥ જીવ પાવ નિજસહજસ્વરૂપા.

દો૦—સબ પ્રકાર તવ ભક્તિ દૃઢ, મમ ચરણુન્હ અનુરાગ;
તવ મહિમા જેહિ ઉર બસિહિ, તાસુ પરમબડભાગ.

हनुमान संवाद.

સો—મુક્તિજન્મમહિ જાનિ, જ્ઞાનખાનિ અઘહાનિકર;
જહં બસ શમ્ભુ ભવાની, સો કાશી સેઇય કસ ન.
જરત સકલ સુરવૃંદ, વિષમ ગરલ જેહીં પાન કિય;
તેહી ન ભજસી મતિમંદ, કો કૃપાલુ શંકરસરિસ.

આગે ચલે બહુરિ રઘુરાઈ ॥ ઋષ્યમૂક પર્વત નિયરાઈ,
તહં રહ સચિવસહિત સુગ્રીવા ॥ આવતદેખિઅતુલબલસીવા.
અતિસભીત કહ સુનુ હનુમાના ॥ પુરૂષ યુગુલ બલરૂપનિધાના,
ધરિ બટુરૂપ દેખ તૈં જાઇ ॥ કહેસિ માહિં જિય સૈનબુઝાઇ
પઠયે બાલિ હોઈ મન મૈલા ॥ ભાગૌં તુરત તજૌં યહ શૈલા,
બિપ્રરૂપ ધરિ કપિ તહં ગયઊ ॥ માથ નાય પૂછત અસ ભયઊ.
કો તુમ શ્યામલગૌરશરીરા ॥ ક્ષત્રિયરૂપ ફિરહુ વન બીરા,
કઠિન ભૂમિ કોમલપદગામી ॥ કવન હેતુબનબિચરહુસ્વામી.
મૃદુલ મનોહર સુન્દર ગાતા ॥ સહત દુસહબન આતપવાતા,
કી તુમ તીનિ દેવમહં કોઊ ॥ નર નારાયણ કી તુમ દોઊ.

દો૦–જગકારણ તારણ ભવહિં, ભંજન ધરણીભાર;
કી તુમ અખિલ ભુવન પતિ, લીન્હ મનુજ અવતાર.

સુનિબોલેરઘુવંશ—કુમારા ॥ વિધિકર લિખાકો મેટનહારા,
કોશલેશ દશરથકે જાયે ॥ હમપિતુબચન માનિબનઆયે.
નામ રામ લક્ષ્મણદોઊભાઈ ॥ સંગ નારિ સુકુમારિ સુહાઈ,
યહાં હરિ નિશિચર બૈદેહિ ॥ ખોજતવિપ્રફિરહિંહમ તેહી.
આપન ચરિત કહાહમગાઈ ॥ કહહુ બિપ્ર નિજકથા બુઝાઈ,
પ્રભુપહિંચાનિપરેઉગહિચરણા॥ સો સુખઉમાજાઇનહિંબરણા.
પુલકિતતનુમુખઆવનબચના ॥ દેખત રૂચિર વેષકી રચના,
પુનીધીરજધરિઅસ્તુતિકીન્હા ॥ હર્ષ હૃદયનિજનાથહિંચીન્હા.

મોરેન્યાઉ મૈં પૂછૌં સાંઇ ॥ તુમ કસ પૂંછહુ નરકી નાંઇ.
તવ માયાવશ ફિરૈં ભુલાના ॥ તાતે મૈં નહિં પ્રભુ પહિંચાના,

દો૦—એક મન્દ મૈં મોહબશ, કુટિલ હૃદય અજ્ઞાન;
પુનિ પ્રભુ મોહિં બિસારેહુ, દીનબન્ધુ ભગવાન.

યદપિનાથઅવગુણબહુમોરે ॥ સેવક પ્રભુહિં પરૈ જનિ ભોરે.
નાથ જીવ તવ માયામોહુ ॥ સો નિસ્તરૈ તુમ્હારે છોહુ,
તાપર મૈં રઘુબીર–દુહાઈ ॥ જાનૌ નહિં કછુ ભજન ઉપાઇ.
સેવકસુતપિતુ-માતુભરોસે ॥ રહૈ અશોચ બનૈ પ્રભુ પોસે,
અસકહિચરણપરેઉઅકુલાઇ॥ નિજતનુપ્રકટપ્રીતિ ઉર છાઈ.
તબ રઘુપતિઉઠાઇઉરલાવા ॥ નિજલોચનજલ સીંચિ જુડાવા,
સુનુકપિજિયજનિમાનસિઉના ॥ તૈં મમ પ્રિય લક્ષ્મણતે દુના.
સમદરશીમોહિં કહસબ કોઇ ॥ સેવકપ્રિયઅનન્યગતિ સોઈ.

દો૦—સો અનન્ય અસ જાહિકી, મતિ ન ટરૈ હનુમન્ત,
મૈં સેવક સચરાચર, રૂપરાશિ ભગવન્ત.

वाली संवाद.

દો૦ બહુ છલ બલ સુગ્રીવ કરિ, હૃદય હારિ ભયમાની;
મારા બાલિહિ રામ તબ, હિય માંઝ શર તાની

પરા વિકલ મહિ શરકે લાગે ॥ પુનિ ઉઠિ બઠ દેખિ પ્રભુ આગે,
શ્યામગાત શિર જટા બનાયે ॥ તરૂણ નયન શર ચાપ ચઢાયે.

પુનિપુનિચિતૈચરણચિતદીન્હા ।। સુફલ જન્મ માનાપ્રભુ ચીન્હા,
હૃદય પ્રીતિમુખ વચન કઠોરા ।। બોલા ચિતૈ રામકી ઓરા.
ધર્મહેતુ અવતરેહુ ગુસાંઈ ।। મારેહુ મોહી વ્યાધાકી નાંઈ,
મૈં વૈરી સુગ્રીવ પિયારા ।। કારણ કવન નાથમોહિં મારા.
અનુજબધૂ ભગિની સુતનારી ।। સુનુ શઠયે કન્યા સમ ચારી,
ઇન્હૈં કુદ્રષ્ટિ બિલોકૈ જોઈ ।। તાહિ બધે કછુ પાપ ન હોઈ.
મૂઢ તોહિં અતિશયઅભિમાના ।। નારિસિખામન કરસિનકાના,
મમભુજબલઆશ્રિતતેહિં જાની ।।મારાચહસિઅધમઅભિમાની.

દોહ—સુનહુ રામ સ્વામી સુગમ, ચલન ચાતુરી મોરી;
પ્રભુ અજહું મૈં પાતકી, અન્તકાલ ગતિતોરિ.

સુનત રામ અતિકોમલવાણી ।। બાલિશીશ પરશા નિજપાણી,
અચલ કરૌં તનુ રાખહુ પ્રાના ।। બાલિ કહા સુનુકૃપાનિધાના.
જન્મ જન્મ મુનિ યત્ન કરાહીં ।। અન્ત રામ કહઆવતનાહીં
જાસુ નામબલ શંકર કાશી ।।દેતસબહિંસમગતિઅવિનાશી
મમ લોચનગોચર સોઇ આવા ।। બહુરિકિઅસપ્રભુબનહિબના

છં—સોનયન ગોચર જાસુ ગુણનિત નેતિકહિ શ્રુતિગાવહીં;
જિમિ પવનમનગો નિરસકરિ મુનિધ્યાન કબહુંક પાવહીં;
મોહિંજાની અતિ અભીમાન બશપ્રભુકહેઉ રાખુશરીરહીં.
અસ કવનશઠ હઠ કાટી સુરતરૂ બારિ કરહી બબુ રહીં;
અબ નાથ કરિ કરૂણા વીલોકહુ દેવ યહુ બર માંગઊં.

જેહી યોની જન્મોં કર્મવશ તહં રામપદ અનુરાગઊં;
યહ તનુય મમસમ વીનય ભલ કલ્યાણ પદ પ્રભુદીજીયે.
ગહિ બાંહ સુરનરનાહ અંગદ દાસ આપ ન કીજીયે;

દો૦—રામચરણદૃઢ પ્રીતિ કરિ, બાલિ કીન્હ તનુત્યાગ;
સુમનમાલ જીમી કણ્ઠતે, ગિરત ન જાને નાગ.

हनुमान लंका प्रवेश.

દો૦—તાત સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરિય તુલા ઇક અંગ.
તુલે ન તાહી સકલ મિલિ, જો સુખલવ સતસંગ.

પ્રવેશિ નગર કીજૈ સબ કાજા ।। હૃદય રાખિ કોશલપુરરાજા,
ગરલ સુધા રિપુ કરૈ મિતાઈ ।। ગોપદ સિંધુ અનલશિતલાઈ
ગરૂઅ સુમેરૂ રેણુસમ તાહી ।। રામકૃપા કરિ ચિતવહિં જાહી
અતિલઘુરૂપ ધરેઉ હનુમાના ।। પૈઠા નગર સુમિરિ ભગવાના
મન્દિરમન્દિર પ્રતિ કરિ શોધા ।। દેખે જહંતહં અગણિતયોધા,
ગયઉ દશાનન મન્દિરમાંહીં ।। અતિબિચિત્રકહિ જાતસોનાહીં
શયન કિયે દેખા કપિ તેહી ।। મન્દિરમહં ન દીખ બૈદેહી,
ભવન એક પુનિ દીખ સુહાવા ।। હરિમન્દિર તહં ભિન્ન બનાવા

દો૦—રામનામ અંકિત ગૃહ, શોભા વર્ણિ ન જાય.
નવ તુલસીકે વૃંદ બહુ, દેખી હર્ષ કપીરાય.

લંકા નિશિચર નિકરનિબાસા ॥ યહાં કહાં સજ્જનકર બાસા,
મનમહં તર્ક કરન કપિ લાગે ॥ તાહી સમય વિભીષણ જાગે.
રામ રામ તેહિં સુમિરણ કીન્હા ॥ હૃદય હર્ષ કપિસજ્જનચીન્હા
યહિસનહઠિકરિહૌં પહિંચાની ॥ સાધુને હોઈ ન કારજહાની.
વિપ્રરૂપ ધરિ બચન સુનાવા ॥ સુનતબિભીષણઉઠિતહંઆવા
કરિ પ્રણામ પૂંછી કુશલાઇ ॥ બિપ્ર કહહુ નિજકથા બુઝાઈ,
કી તુમ હરિદાસનહમેં કોઈ ॥ મોરે હૃદય પ્રીતિ અતિ હોઈ.
કી તુમરામ દીનરામ અનુરાગી ॥ આયહુ મોહિં કરનબડભાગી,
દો૦—તબ હનુમંત કહી સબ, રામકથા નીજનામ;
સુનત જુગલ તનુ પુલક મન, મગન સુમીરિ ગુણગ્રામ.
સુનહુ પવનસુતરહનિહમારી ॥ જિમિદશનન્હમહં જીભબિચારી
તાત કબહુ મોહિં જાનિઅનાથા ॥કરિહહિં કૃપા ભાનુકુલનાથા,
તામસ તનુ કછુ સાધન નાહીં ॥પ્રીતિ ન પદસરોજમનમાહીં.
અબમોહિભાભરોસહનુમંતા । બિનુહરિકૃપામિલહિંનહિંસંતા
જો રઘુબીર અનુગ્રહ કીન્હા ॥ તો તુમ મોહિં દર્શ હઠિદીન્હા
સુનહુ બિભીષણ પ્રભુકી રીતી ॥ કરહિં સદા સેવકપર પ્રીતી.
કહહુ કવન મૈં પરમકુલીના ॥ કપિ ચંચલ સબહીબિધિહીના,
પ્રાત લેઇ જો નામ હમારા ॥ તાદિન તાહિ ન મિલૈ અહારા
દો૦—અસમૈં અધમ સખા સુનહુ, મોહુંપર રઘુબીર;
કીન્હીં કૃપા સુમીરી ગુણ, ભરે બીલોચન નીર.

अंगद वष्टी.

સો૦—ફુલૈ ફલૈ ન બેત, યદપિ સુધા વર્ષહીં જલદ;
મુરખ હૃદય ન ચેત, જો ગુરૂ મીલહીં બીરંચીસમ.

યહાં પ્રાત જાગે રઘુરાઈ ॥ પૂંછા મત સબ સચિવ બુલાઈ,
કહહુ બેગિ કા કરિય ઉપાઇ ॥ જામ્બવન્ત કહ પદ શિર નાઇ.
સુનુ સર્વજ્ઞ સકલ ઉર બાસી ॥ સર્વરૂપ સબરહિત ઉદાસી,
મંત્ર કહઉંનિજમતિઅનુસારા ॥ દુત પઠાઇય બાલિકુમારા.
નીક મંત્ર સબકે મન માના ॥ અંગદ સન કહ કૃપાનિધાના,
"આજુ માધ પરિવાદિનપ્રાતા॥ અંગદ સુનહુ મોરિ યહબાતા"
બાલિતનય બુધિબલગુણધામા॥ લંકા જાહુ તાત મમ કામા,
બહુત બુઝાઇતુમહિંકાકહહું ॥ પરમચતુર મૈં જાનત અહહૂં.
કાજ હમાર તાસુ હિત હોઈ ॥ રિપુસન કરહુ બતકહી સોઇ,

સો૦—પ્રભુ આજ્ઞા ધરી શીશ, ચરણ બંદિ અંગદ કહેઉ;
સોઈ ગુણસાગર ઈશ, રામ કૃપા જાપર કરહુ.
સ્વયં સિદ્ધ સબકાજ, નાથ મોહિં આદર દયઉ;
અસ બીચારિ યુવરાજ, તનુપુલકિત હર્ષીત ભયઉ.

બન્દિ ચરણ ઉર ધરિ પ્રભુતાઈ ॥ અંગદ ચલેઉ સબહિં શિરનાઇ
પ્રભુપ્રતાપ ઉર સહજઅશંકા ॥ રણબાંકુરા બાલિસુત બંકા,
પુર પૈઠત રાવણકર બેટા ॥ ખેલત રહા સો હોઇગઇ ભેંટા.
બાતહિં બાત કર્ષ બઢિ આઇ ॥ યુગલઅતુલબલપુનિતરૂણાઇ,

તેહિ અંગદકહું લાત ઉઠાઈ ॥ ગહિ પદ પટકેઉ ભૂમિ ભમાઇ.
નિશિચરનિકર દેખિ ભટભારી ॥ જહું તહું ચલે નસકહિં પુકારી
એકએકસન મર્મ ન કહહીં ॥ સમુઝિતાસુંબધચુપહોઇરહહીં
ભયઉ કોલાહલ નગરમંઝારી ॥ આવા કપિ લંકા જેહિં જારી,
અબ ધોં કહા કરિહિ કરતારા ॥ અતિસભીત સબહિં બિચારા.
બિનુ પૂંછે મગુ દેહિં બતાઈ ॥ જેહિંવિલોકિસોઇજાહિસુખાઇ.

દો૦—ગયો સભાદરબાર રિપુ, સુમીરી રામપદકંજ;
સિંહઠવની ઇત ઉત ચીતૈ, ધીર બીર બલપુંજ.

તુરત નિશાચર એક પઠાવા ॥ સમાચાર રાવણહિં સુનાવા,
સુનત બચન બોલેઉ દશશીશા ॥ આનહુ બોલિ કહાંકર કીશા.
આયસુ પાઇ દૂત બહુ ધાયે ॥ કપિકુંજરહિં બોલિ લૈ આયે,
અંગદ દીખ દશાનન બૈસા ॥ સહિત પ્રાણ કજ્જલગિરિ જૈસા.
ભુજ બિટપ શિર શૃંગસમાના ॥ રોમાવલી લતા તરૂ નાના,
મુખ નાસિકા નયન અરૂ કાના ॥ ગિરિકન્દરા ખોહ અનુમાના.
ગયઉ સભા મન નેકુ નમુરા ॥ બાલિતનય અતિબલ બાંકુરા,
ઉઠે સભાસદ કપિકહું દેખી ॥ રાવણ ઉર ભા ક્રોધ વિશેખી.

દો૦—યથા મત્તગજયુથમહું, પંચાનન ચલી જાય;
રામપ્રતાપ સંભારિ ઉર, બૈઠ સબહિં શીર નાય.

કહ દશકન્ધ કવન તૈં બન્દર ॥ મૈં રઘુબીરદૂત દશકન્ધર,
મમજનકહિંતોહિંરહીમિતાઈ ॥ તવ હિતકારણ આયઉં ભાઇ.

ઉત્તમ કુલ પુલસ્ત્યકર નાતી ॥ શિવ બિરંચિ પૂજેઉ બહુભાંતી,
બર પાયઉ કીન્હેઉ સબ કાજા ॥ જીતેહુ લોકપાલ સુરરાજા.
નૃપ અભિમાનમોહબશકિમ્બા॥ હરિઆનેહુ સીતા જગદમ્બા,
અબશુભ કહા કરહુ તુમ મોરા ॥ સબ અપરાધ ક્ષમહિં પ્રભુ તોરા.
દશન ગહહુ તૃણ કણ્ઠ કુઠારી ॥ પુરજનસંગ સહિત નિજ નારી,
સાદર જનકસુતા કરિ આગે ॥ ઇહિબિધિચલહુસકલભયત્યાગે.

દો૦—પ્રણતપાલ રઘુબંશમણિ, ત્રાહિ ત્રાહિ અબમોહી;
સુનતહિં આરત બચન પ્રભુ, અભય કરહીંગે તોહિં.

રે કપિ પોંચ બોલુ સંભારી ॥ મૂઢ ન જાનસિ મોહિં સુરારી,
કહુ નિજ નામ જનકકર ભાઈ ॥ કેહિ નાતે માનિયે મિતાઇ.
અંગદ નામ બાલિકર બેટા ॥ તાસોં કબહું ભઈ હોઇ ભેંટા,
અંગદબચન સુનત સકુચાના ॥ રહા બાલિ બાનર મૈં જાના.
અંગદ તુહીં બાલિકર બાલક ॥ ઉપજેઉ બંશ અનલ કુલઘાતક,
ગર્ભ ન ગયઉ વૃથા તુમ જાયે ॥ નિજમુખ તાપસદુત કહાયે.
અબકહુકુશલબાલિકહંઅહઈ ॥ બિહંસિવચનઅંગદઅસકહઇ,
દિન દશ ગયે વાલિપહં જાઈ ॥ પૂંછેહુ કુશલ સખા ઉરલાઇ.
રામબિરોધ કુશલ જસ હોઈ ॥ સો સબ તુમહિં સુનાઇહિ સોઈ,
સુનુ શઠ ભેદ હોઈ મન તાકે ॥ શ્રીરઘુવીર હૃદય નહિં જાકે.

દો૦—હમ કુલઘાલક સત્ય તુમ, કુલપાલક દશશીશ;
અંધઉ બધિર ન કહહિં અસ, શ્રવણ નયન તવ બીશ.

राम तथा भरत मीलाप.

દો૦—ભરતનયન ભુજ દક્ષિણુ, ફરકહીં બારહીં બાર;
જાની શકુન મન હર્ષ અતિ લાગે કરન બિચાર.

રહ્યા એકદિન અવધિઅધારા ॥ સમુઝત મન દુખ ભયઉઅપારા.
કારણુ કવન નાથ નહિં આયે ॥ જાનિકુટીલ પ્રભુમોહિંબિસરાયે,
અ..હુ ધન્ય લક્ષ્મણુ બડભાગી ॥ રામ પદારબિંદ અનુરાગી,
કપટી કુટિલ નાથ મોહિ ચીન્હા ॥ તાતે નાથ સંગ નહિં લીન્હા
જો કરણી સમુઝૈં પ્રભુ મોરી ॥ નહિં નિસ્તાર કલ્પશત કોરી,
જનઅવગુણુ પ્રભુ માન ન કાઉ ॥ દીનબંધુ અતિમૃદુલ સુભાઊ,
મોરે જિય ભરોસ દઢ સોઈ ॥ મિલિહાહિં રામ શકુનશુભ હોઈ.
બીતે અવધી રહે જો પ્રાના ॥ અધમ કવન જગ મોહીંસમાના

દો૦—રામ—વીરહસાગરમહું, ભરત મગ્નમન હોત;
વીપ્રરૂપ ધરી પવનસુત, આઇ ગયે જીમી પાત.
બૈઠે દેખી કુશાસન, જટા મુકુટ કૃશગાત;
રામ રામ રઘુપતી જપત, સ્રવત નયન જલજાત.

દેખત હનુમાન અતિહર્ષે ॥ પુલકગાત લોચન જલ વર્ષે,
મનમહું બહુતભાંતિ સુખ માની ॥ બોલે શ્રવણસુધાસમ બાની.
જાસુ બિરહ શોચહુ દિનરાતી ॥ રટહુ નિરંતર ગુણગણપાંતી,
રઘુકુલ તિલક સુજનસુખદાતા ॥ આયે કુશલ દેવમુનિત્રાતા.
રિપુરણુ જીતી સુયશસુર ગાવતા॥સીતા અનુજસહિત પ્રભુઆવત

સુનત બચન બિસરે સબ દુષા ॥ તૃષાવન્ત જનુ પાય પિયુષા.
તુમ તાત કહોતે આયે ॥ મોહિ પરમપ્રિય બચન સુનાયે
મારૂતસુત મેં કપિ હનુમાના ॥ નામ મોર સુનુ કૃપાનિધાના.
દીનબન્ધુ રઘુપતિકર કિંકર ॥ સુનત ભરત ભેટે ઉઠિ સાદર,
મિલત પ્રેમ નહિં હૃદય સમાતા ॥ નયન સવત જલપુલકિતગાતા
કપિ તબ દર્શસકલદુખ બીતે ॥ મિલે આજુ મોહિ રામ સપ્રીતે,
બાર બાર પુછી કુશલાતા ॥ તોકહું કહા દેઉં સુનુ ભ્રાતા.
યહિ સંદેશસરિસ જગમાહી ॥ કરિ બીચાર દેખા કછુ નાહીં,
નાહિત ઉઋણ તાત મેં તોહીં ॥ અબ પ્રભુ ચરિત સુનાવહુ મોહીં
તબ હનુમાન નાઈ પદ માથા ॥ કહે સકલ રઘુપતી ગુણગાથા
કહુ કપી કબહુ કૃપાલુ ગુસાંઇ ॥ સુમીરત મોહીં દાસકી નાઇ.

છં૦–નીજદાસજયોં રઘુબંશભુષણ કબહું મમસુમીરણ કર્યો;
સુનીભરતબચનબીનીત અતી કપીપુલકતનુચરણનપડયો.
રઘુવીર નીજમુખ જાસુ ગુણગણકહત અગજગનાથસો;
કાહે ન હોહુ બીનીત પરમપુનીત સદગુણગાયસો.

દો૦–રામપ્રાણપ્રિય નાથ તુમ, સત્ય બચન મમ તાત;
પુનીપુનીમીલત ભરતસન, પ્રેમ ન હૃદય સમાત.

સો૦–ભરતચરણ શીર નાઇ, તુરતગયે કપી રામપહં,
કહી કુશલ સબ જાઇ, હર્ષી ચલે પ્રભુ યાન ચઢી.

સમાપ્ત.

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम रा

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम रा

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम

राम राम राम राम राम राम राम